

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./STEVILKA 16

CELOVEC, DNE 20. APRILA 1961

CENA 2.- SILINGA

Dritter offener Brief

an den Verfasser der im Kommissionsverlag der Carinthia in Klagenfurt erschienenen Broschüre »Minderheit ohne Maske«.

Herrn Hermagoras Schribar

Wir führen heute aus Ihrer Broschüre nur einige Stellen an, um der Öffentlichkeit den Pamphletcharakter Ihres Werkes nachzuweisen. Offen gestehen wir hiezu, daß es um die Volkstumspolitik Österreichs wahrlich schlecht bestellt sein müßte, falls sich die maßgebenden Kreise des Landes und Bundes mit Ihren engherzigen nationalen Gedankengängen auch nur durch ihr Schweigen einverstanden erklären würden.

1. Aus der Volkszählung 1951 führen Sie auf Seite 8 Ihrer Broschüre die Gesamtzahl der Slowenen in Kärnten mit 7707 an und werfen dem Amte eine Frisierung der offiziellen Statistik vor. Anlässlich der Landtagswahlen im Jahre 1949 erzielten beide slowenischen Parteien im Lande 6694 Stimmen. Meinen Sie denn wirklich, daß bei diesen Wahlen auch Säuglinge, Minderjährige und Bettlägerige slowenisch wählten?

2. Für die bischöfliche Pfarrkarte aus dem Jahre 1922 signierten Dr. Martin Wutte und Pfarrer Karl Streit. Am Anbruch der nazistischen Ära, d. i. im Jahre 1937, wollte sich Wutte allerdings von der Autorschaft distanzieren. Sie aber übertrumpfen auf Seite 15 Ihrer Broschüre sogar die Spitzfindigkeit der Gestapo mit der Behauptung, daß die sprachliche Einteilung der Karte auf das Konto eines Unbekannten gehe.

3. Auf Seite 20 sprechen Sie von der Schreckensherrschaft des Titokommunismus, von Massengräbern, ermordeten Nichtkommunisten, von Greueln und Verschleppungen der Südkärntner und erklären daraus den Rückgang der Slowenenzahl. Müßten nach Ihrer Logik angesichts des Eichmannprozesses und der unter nazistischer Herrschaft bestialisch ermordeten 6 Millionen Juden und 5 Millionen Arier nicht alle Österreicher ihrem Volkstum und ihrer Sprache abschwören?

4. Auf Seite 24 schreiben Sie: »Daß die Nationalsozialisten mancherorts als Befreier begrüßt wurden, daran waren sie unschuldig. Sie haben nur durchgeführt, was entsprechend dem Rückgang der Slowenenzahl schon längst früher fällig gewesen wäre, wenn sie zum Beispiel den slowenischen Sprachenzwang in der Schule - und mancherorts - abgeschafft haben. Fast das gleiche hat die Kärntner Landesregierung auch tun müssen, als sie es ab 1958 den Eltern freigestellte, die Kinder vom Slowenischunterricht abzumelden oder nicht.« - Somit sind die Maßnahmen der Kärntner Landesregierung ab 1958 auf dem Gebiete des Schulwesens der Verbannung des Slowenischen aus der Schule, Kirche und Familie während der Naziherrschaft (»Kärntner, sprich deutsch!«) gleichzusetzen! Wir überlassen es der Landesregierung, ob sie mit dieser Feststellung Ihrer Broschüre, die übrigens das Organ der FPOe, die »Kärntner Nachrichten«, als einen »Schuß ins Schwarze« bezeichnet, übereinstimmt. Ihre unverhohlene Sympathie zum Nationalsozialismus, Herr Hermagoras Schribar, verdient jedenfalls vermerkt zu werden.

5. Auf Seite 52 sprechen Sie im Zusammenhang mit der Minderheitenfeststellung bereits von der Herrschaft der Minderheit über die Mehrheit, die in einem demokratischen Land völlig unannehmbar wäre. Wann hat schon jemals auf der Welt der Schwache den Starken bedroht? Hören Sie

Napetost med USA in Rusijo

Izbruh državljanske vojne na Kubi (o kateri poročamo podrobneje v političnem pregledu na 2. strani) je preko noči poostiril razmerje med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami.

Sovjetski ministrski predsednik Hruščev, ki je še pred nekaj dnevi, po uspelem Gagarinovem poletu v vesolje in njegovem povratku na Zemljo, ponujal vsemu svetu razorožitev in mir, je nenadoma postal zopet bojevit ter je dogodke na Kubi označil kot »ameriško invazijo«. Istočasno pa je poslal ameriškemu državnemu predsedniku Kennedyju posebno poslanico, v kateri ga poziva, da naj takoj »naredi konec« (kako, če se po drugi strani ne sme vmešavati, op. ur.) bojem na Kubi, kajti sicer se utegne iz tega razviti »splošna vojna«, ker da bo Sovjetska zveza kubanskemu diktatorju Castru »nudila vso možno podporo proti napadalcem iz Amerike«.

Sovjetska vlada je čez noč spremenila svoje dosedanje pomirljivo stališče do novega ameriškega predsednika Kennedyja. V izjavi, ki je bila izdana minuli torek, pravi sovjetska vlada, da se je Kennedy podal na nevarno pot njegovih prednikov Trumana in Eisenhowerja ter »vojnega hujskača Fosterja Dulles«, pozabil pa je povsem na ve-

liki zgled predsednika Roosevelta ter njegovega medvojnege zaveznitva s Sovjetsko zvezo (ali pravilneje s Stalinom).

Vse kaže, da so v Moskvi prišli do zaključka, da ne morejo Kennedyja z laskanjem preslepiti ter pripraviti do popuščanja.

Položaj je vsekakor resen, kajti v ozadju je videti širokopotezno politično gonjo. V Moskvi in satelitskih prestolnicah so »izbruhnile« demonstracije proti Združenim državam, ki so jim kmalu sledili tudi izgredi komunističnih strank v Južni Ameriki ter po nekaterih »nevtralističnih« afriških in azijskih državah. V Moskvi je 1000 študentov zapustilo predavalnice na univerzi ter se v povorki podalo pred ameriško poslanitvo. Tam so s kamenjem razbili več šip ter s črnimol onočedili pročelje stavbe. Kasneje so se jim »pridružili« tudi tovarniški delavci, ki so pustili svoja delovna mesta, kar dokazuje »spontanost« akcije, da »dajo duška ljudskemu ogorčenju proti ameriškemu imperializmu«, kot je demonstracije označil moskovski radio.

Poostritev tona sovjetske propagande že v zgodnji spomladi pa spričo nemirov v Laosu, na Kubi ter šviganja vseмирskih raket obeta človeštvu vroče in nemirno poletje.

„Svobodne“ volitve na Poljskem

Na Poljskem so bile minulo nedeljo volitve v »Sejem«, kot se imenuje poljski parlament. Volilci so imeli na izbiro samo eno listo takozvane »Fronte narodne edinosti«, ki jo vodi in obvlada komunistična stranka. Za 460 poslanskih mandatov pa je bilo na kandidatnih listah 612 kandidatov, tako da so imeli volilci možnost delne izbire. Med kandidati je bilo samo 11 pripadnikov opozicijske katoliške skupine »Znak«, vsi ostali so zvesti pripadniki komunistične stranke.

Volilna udeležba je znašala 95% in poljsko časopisje slavi »veliko zmago«. Volilni rezultati so zanj dokaz, da ljudstvo brez pridržka podpira »Fronto narodne edino-

sti« komunističnega oblastnika Gomulke, ki je sam bil izvoljen s celo 99-odstotno večino. Časopisje nadalje pravi, da so ljudje šli na volišča svobodno, brez zunanje pritiska, ker je volitev pač »dolžnost vsakega državljanca«. Minulo soboto in nedeljo je bilo po vsej Poljski prepovedano točenje pijače.

Najnovejša šala, ki kroži na Poljskem je naslednja: Na predvečer volitev so bili vodilni funkcionarji komunistične stranke zelo zaskrbljeni, kajti neznanj tat je bil vlomil v veliko železno blagajno centralnega komiteja, toda na srečo se je izkazalo, da je odnesel samo denar, ne pa volilnih rezultatov, poroča londonski »Times«.

Po sledovih Eichmannovih žrtev

Posebni dopisnik ameriškega lista »The New York Herald Tribune« na Eichmannovem procesu, Robert S. Bird, je pred odhodom v Izrael obiskal najzloglasnejša nacistična koncentracijska taborišča v Avstriji in Zahodni Nemčiji ter je s poti objavil serijo člankov. Objavljamo prvega:

Dachau, aprila. - Pomlad je prišla tudi v zlobne, mračne kraje v Avstriji, Nemčiji in Poljski, kjer so stala nacistična taborišča smrti. Pomladansko deževje, tu in tam pomčano s snegom, se menja s svetlimi dnevi, ko pisane barve opozarjajo na to, da se zemlja ponovno prebuja k življenju.

Milijoni umorjenih žrtev, katerih kosti ali pepel leži na krajih, kjer so jih pobili, niso pozabljeni.

den Altbundeskanzler Ing. Raab, der in seinem Schreiben an Präsidenten Kennedy mit diesem die Überzeugung teilt, daß die Menschenrechte nicht von der Großzügigkeit des Staates, sondern aus der Hand Gottes gegeben werden und daß in einer Welt des Rechtes, in der die Starken gerecht und die Schwachen geschützt sind, der Friede für immer gewahrt bleibt.

Meinen Sie, Herr Hermagoras Schribar, denn wirklich, daß Sie mit Ihrem Slowenenhaß, der aus Ihrer Broschüre förmlich herauschreit, dem Frieden im Lande dienen?

Rat der Kärntner Slowenen

Nova obmejna prehoda

Prihodnji mesec bosta vzpostavljena dva nova železniška obmejna prehoda med Jugoslavijo in Avstrijo na Koroškem, in sicer Pliberk-Prevalje in Labot-Dravograd. Na teh progah bosta vozila dnevno dva vlaka, ki bosta potnikom omogočala povratek še isti dan.

- KRATKE VESTI -

Pri večnem plamenu na spomeniku neznanega junaka v Parizu si je hotel prižgati cigareto neki 30-letni ameriški turist. Policija ga je zaprla in poslala v bolnico za duševne bolezni na preiskavo.

6000 beguncev je v enem samem tednu, in sicer od 6. do 14. aprila zbežalo iz Vzhodne Nemčije ter se zateklo v Zapadni Berlin oz. Zapadno Nemčijo. Je to najvišja številka v zadnjih letih.

V stavko so stopili odvetniki v Italiji, ker bodo po novem davčnem zakonu morali plačevati višje davke od svojih visokih dohodkov. Zaradi te stavke so bili prekinjeni vsi procesi, med njimi tudi slovita razprava proti nekemu Fennaroliju v Rimu. Gradbeni podjetnik Fennaroli se mora zagovarjati zaradi umora lastne žene.

Novi nemiri so izbruhnili v portugalski koloniji Angoli v osrednji Afriki. Uporniki, ki dobivajo podporo iz sosednjega Konga so požgali vas Lucunda ter v boju pobili 5 Evropejcev in dva mešanca. Dva Evropejca in enega otroka, ki so se bili skrili v goščavi, so uporniki kasneje ujeli in surovo umorili. Tudi na več drugih krajih je med portugalsko policijo in uporniki prišlo do bojov, pri katerih je bilo na obeh straneh več mrtvih. Angola je bila evropska kolonija v Afriki, ki je ostala najdalje mirna in so se neredi začeli šele po tem, ko je v Kongu po odhodu Belgijcev nastala sedanja zmešnjava.

Pri vojaških manevrih ne bodo več izvajali navideznih napadov z ostrim strelivom, je odredilo ameriško vojno ministrstvo, kajti pri zadnjih vojaških vajah letalstva nad New Mexico je bil pomotoma sestreljen neki bombnik, pri čemer so bili vsi trije člani posadke mrtvi.

waldu pri Weimarju ležijo marjetice in tulipani prav v žrelih peči, ki so hladne že šestnajst let.

V Bergen-Belsnu so šolski otroci položili venec rož mavričnih barv k vznožju obeliska, ki je postavljen v spomin Anne Frank, ki je tam umrla.

V mračnem in hladnem Mauthausnu v Avstriji je krematorij okrašen s svežimi cveticami, na katere z zidov stekleno strmino fotografije pomorjenih moških in fantov ki so, kot so se izražali nacistični rablji, »izginili v dimnikih«.

(Dalje na 8. str.)

Vabilo

na zaključek Gospodinske šole v Št. Rupertu

Gojenke Kmetijsko-gospodinske šole v Št. Rupertu pri Velikovcu pri srčno vabimo vse, ki se zanimajo za

razstavo kuharskih in šiviljskih izdelkov

da nas obišejo v nedeljo, dne 23. aprila 1961. Razstava bo odprta od osme ure zjutraj naprej.

Popoldne pa vas bomo razveselile z živahno

igro „Nagajiva Traudi“

in peštrim sporedom. Za oddaljene goste bo igra ob pol dveh popoldne, za bližnje pa ob četrti uri popoldne.

Politični teden

Po svetu . . .

Zemlja je postala manjša . . .

odkar je 27-letni Jurij Gagarin prvokrat odprl vrata v vesmirje. Prvi vesmírski polet pa ni bil samo junaško dejanje mladega Rusa ter velik uspeh ruske znanosti in tehnike, temveč je nudil tudi dobrodošlo priložnost sovjetskim mogočnikom, da iz tega izrednega dogodka kujejo tudi politični kapital. Hruščev je to priložnost seveda temeljito izkoristil. Med tem, ko je na sprejemu v Moskvi, ki se ga je udeležilo 2500 ljudi ter je po sijaju presegal blišč soarej ruskih carjev, objemal mladega Jurija Gagarina, je v isti sapi gozil:

»Polet v vesmirje odpira tudi velike možnosti vojaških umetnosti. Oni v kapitalističnem svetu, ki bojevitost brusijo svoje nožice za napad, naj vedo, da je naš Jurij bil visoko tam gori, kamor njihova roka ne seže, in vse videl. In da bo šel zopet gor, in če bo treba bo vzel še koga s seboj, da mu pomaga.« Istočasno pa je Zapadu ponujal takojšnji in popolno razorožitev: Sovjetska da je že predložila svoje načrte glede tega ter čaka na zapadni odgovor. V resnici so ti novi načrti isti, kot so bili vselej: najprej razorožitev, potem pa šele pogajanja o mednarodni kontroli, dočim zahteva Zapad oboje, to je postopno razorožitev in istočasno izvedbo učinkovite, ves svet obsegajoče mednarodne kontrole nad oboroževanjem, posebno pa nad atomskimi poskusi.

V Ameriki so vest o prvem sovjetskem posegu v vesmirje mnogo bolj mirno vzeli na znanje kot pred štirimi leti izstrelitev prvega sputnika. Veliko je k temu pripomoglo mirno a odločno stališče, ki ga je zavzel državni predsednik Kennedy. On je takoj po objavi senzacionalne novice iz Moskve šel pred televizijo in nagovoril ameriško ljudstvo. Brez olepšavanja je priznal, da sovjetski polet v vesmirje ni samo velik tehnični uspeh, ampak da ima tudi dalekosežen vojaški pomen. Zaenkrat sicer polet majorja Gagarina v vesolje ne zmanjšuje vojaške varnosti Zapada, toda na dolgi rok pa postavlja Zapad pred povsem nov položaj. V prvi vrsti pa potrjuje, da ima Sovjetska zveza velik naskok pred Združenimi državami na področju dalekometnih raket ter vesmirske plovbe. Prvi polet v vesmirje mora torej biti obenem poziv na popolno mobilizacijo vseh sil svobodnega sveta, da se tudi on uveljavi na tem področju ter svojo varnost zagotovi tudi z novimi sredstvi. To bo najboljši odgovor na totalno mobilizacijo, ki jo je bil izvedel komunistični blok ter z njim dosegel te res velike uspehe. »Ne prikrivam nikomur, da bomo bržkone vso drugo polovico tega stoletja morali živeti v senci te nove nevarnosti,« je dejal Kennedy. Vendar je prepričan, da se bo na koncu svobodni svet izkazal le kot trdnejši in močnejši. Izkušnja namreč kaže, da diktature sicer dosegajo pogosto velike delne uspehe, toda končna zmaga je vendarle na strani sil svobode, kajti sistem demokratične svobode tudi končno najbolj ustreza popolnemu razvoju najboljših energij ljudstev.

. . . in vse še gre po starem

Vendar pa razburljivi dogodki v Moskvi, kjer je dva milijona ljudi z divjimi manifestacijami in plesi po cestah slavilo prvega vesmirskega letalca, niso odvrnili »strategov hladne vojne« na naši Zemlji od njihovega posla. Na Kubi, v Laosu, v Angoli, Alžiru pa tudi v Evropi je šel naprej dvojni boj med obema svetovnjima blokoma kljub senci vesoljske ladje naprej, kod da se ne bi bilo nič zgodilo.

Bombe na Kubi

Na tropskem otoku v Karibskem morju ob ameriški obali, ki je po vsem svetu znan kot največji pridelovalec sladkornega trsa, se zopet dogajajo bridke reči. Nekdanji upornik Fidel Castro, ki je po zmagi nad prejšnjim diktatorjem Battisto v imenu svobode uvedel še hujšo diktaturo ter postal izpostavljena postojanka komunizma pred vrati Amerike, se nahaja v hudih škripcih.

V prestolnici Havani je eksplodiralo več bomb, ki so jih položili podtalni nasprotniki Fidelá Castra.

Nadalje je 7 letal, z znaki kubanskega vojnega letalstva na trupu bombardiralo vojaška skladišča in letališča. Skupno je bilo pri tem pokanju na raznih krajih ubitih 10 oseb 60 pa ranjenih. Castro

je takoj odredil »splošno mobilizacijo« svoje milice češ, da se pripravljajo napad »jan-kijev« na Kubo. »Yanqi« je psovka za Amerikance. Res so se na več točkah otoka izkrcali uporniki proti Castru. Boji so še v teku. Ameriška vlada je takoj zavrnila vse obtožbe Castra o vmešavanju. Letala so bila sicer res ameriškega izvora, toda izvirala so še iz časov prijateljstva med Združenimi državami in Kubo, ko je Amerika prodajala Kubi orožje. Letala so vodili kubanski letalci, ki so se bili uprli Castru. Dve letali sta zasilno pristali na ameriških tleh, kamor je s Kube treba samo pičlo uro poleta. Posadko so internirali ter ji dali politični azil. Vse kaže, da postaja položaj na Kubi zrel za nov krvavi preobrat. Četudi verjamejo ameriškim zatrjevanjem, da se Združene države ne vmešavajo v notranje razmere Kube, je pa bilo že dalj časa jasno, da Amerika ne bo trpela komunistične postojanke tik pred nosom. Castro je v svoji prečernosti preveč drzno ščegetal Amerikance pod nos, ki jim je bil zaplenil vse premoženje na otoku, po drugi strani pa se je osvojal s svojimi diktaturo tudi pri kubanskem prebivalstvu samem. Zato Amerikancem ni treba posegati naravnost v kubanske notranje razmere, zadostuje samo izkazovanje »simpatij« v raznih oblikah Castrovim nasprotnikom. Ali bo Hruščev temu svojemu vnetemu pomočniku poslal na pomoč »našega Jurija« z vesoljskimi raketami, bomo šele videli.

Adenauer se je vrnil iz Washingtona brez atomskega orožja

Minuli teden je prišel zapadnonemški kancler Adenauer na vrsto za obisk pri Kennedyju, novem ameriškem državnem predsedniku. Da spravi Amerikance v do-

. . . in pri nas v Avstriji

Gorbach: »Prosim, pišite mi, kaj mislite«

Novi zvezni kancler dr. Gorbach se je po slovesni zaprisegi minulo soboto predstavil prek radia tudi avstrijski javnosti. Odslej bo on govoril avstrijskemu ljudstvu vsak teden v radijski »uri zveznega kanclerja«. Dejal je, da žal ne more vsakega Avstrijca povabiti v svojo delovno sobo na Dunaju ter mu razložiti težave, ki jih ima vlada pri krmarjenju državne ladje. Kljub temu pa potrebuje vlada ozko povezanost z ljudstvom, čigar interesom mora končno služiti, zato je pozval Avstrijce, da mu pišejo. Vsako pismo bo točno preučeno in vsako bo gotovo dobilo odgovor, je zatrdil Gorbach.

Radio gre politikom na živce

V notranji politiki pa je sedaj v ospredju vprašanje sanacije radijskega gospodarstva. Po sklepu nadzornega odbora radijske ustanove o 50-odstotnem črtanju izdatkov za radijske programe, je nezadovoljstvo v javnosti zavzelo tako ostre oblike, da radijska uprava pri tem sklepu ne bo mogla dolgo vztrajati. Ozdravljenje radia pa je možno na dva načina: s podporo iz državne blagajne, ali pa s povišanjem radijskih pristojbin. Finančni minister se odločno upira novim izdatkom že itak težko obremenjene državne kase, socialisti pa doslej iz volilnih razlogov niso hoteli nič slišati o kakem zvišanju radijskih pristojbin. Vendar izgleda, da so se v zadnjem času nekoliko omečili, kajti v svojem zadnjem radijskem nagovoru je podkancler dr. Pittermann sicer poudaril, da je njegova stranka še vedno proti zvišanju radijskih pristojbin, toda namignil je tudi, da bi se to stališče utegnilo spremeniti po zaključku radijskega proračuna in organizacijski preureditvi radijske službe, kar se bo zgodilo v kakih 4 mesecih. Najlažjega načina za sanacijo radia pa noče nihče omeniti, namreč odpravo dvojnih direktorskih mest za vsak oddelek, ki so zasedena dvojno — po proporciji!

Priprave za proračunsko bitko

V ozadju se pa grozljivo pojavlja senca novega državnega proračuna, ki ga začenja pripravljati novi finančni minister. Komur so še v spominu zgođe in nezgođe ob priliki pogajanj za sedanjí proračun, bo razumel, da si pri novih pogajanjih nihče ne želi podobnih dramatičnih prizorov, ki so se pa končno razblinili v koalicijske sporazume, oziroma v nova bremena davkoplačevalcem. Dr. Pittermann je celo odkril

broj voljo, je svoj polet v Washington pripravil s tem, da je malo prej predčasno poplačal nemške dolgove Ameriki, ki se prav sedaj nahaja v škripcih zaradi pasivne plačilne bilance.

»Bogati stric iz Evrope«, kot je nemški humoristični list »Simplicissimus« označil Adenauerja, je bil v Washingtonu sicer spodobno sprejet, toda sicer so bili ameriški politiki zadržani glede njegovih želj. Njegovo željo, ki jo je izrazil na pritisk zapadnonemškega ministra Strauba in nemških generalov, po atomski oborožitvi zapadnonemške vojske, so mu odbili. Še več, sporočili so mu, da bo začasno ustavljena celo dobava kratkometnih raket za taktično vojskovanje, ki morejo nositi tako »navadne« kot atomske izstrelke. Ker pa ostanejo atomski »naboji« slej ko prej v varstvu ameriških čet v Nemčiji, to praktično pomeni da Zapadna Nemčija ne dobi atomskega orožja, kajti rakete brez atomskih nabojev v atomski vojski le igrača, kot svinčeni topiči za otroke. Pač pa Združene države ne nameravajo zamenjati varnosti svobodne Evrope, zato, da bodo ameriške atomske čete ostale v Zapadni Nemčiji. Prav tako pa tudi britanske, ki so tudi oborožene z atomskimi orožji. Pač pa bodo znatno ojačene nemške čete z navadnimi orožji, da bi tako mogle kljubovati morebitnemu sovjetskemu napadu. Zaradi strašnih posledic atomske vojne menijo, da je Sovjetska zveza ne bo upala začeti, pač pa je treba računati s »krajevnimi napadi« z navadnim orožjem in biti za ta primer pripravljeni. Kennedyjevo politiko do Nemčije označuje velika previdnost, rekli bi celo nezaupanje. Po drugi strani pa se je Adenauer presenetljivo hitro podal. Nekateri menijo, da v srcu stari politik iz Porenja tudi dobro ve, da atomske rakete v rokah bojevitih tevtonskih »puršev« bile preveč nevarne igračke.

pravilo, da država ne sme več izdajati kot prejema. Pri zadnjih proračunskih pogajanjih je socialistična stranka imela lahko igro s tedanjim finančnim ministrom Heilingsetzerjem, ki je bil sicer izvrsten uradnik in strokovnjak, toda nevajen politične igre. V novem finančnem ministru dr. Klausu bodo pa socialisti dobili mnogo tršega, a tudi okretnejšega nasprotnika.

Socialisti zbirajo sile

Socialistična stranka pa vneta zbira svoje sile. To je prišlo do izraza pri treh deželnih občnih zborih. Minuli teden so tri deželne organizacije SPOe, in sicer na Solnograškem, Koroškem in na Dunaju imele svoje občne zbornice. Na vseh treh zborovanih je bila povdarjena volja stranke za sodelovanje v koaliciji, kar kaže, da socialistične stranke ne mika prehod v opozicijo. Višek teh zbiralnih ukrepov, ki so po izgubah zadnjih časov postali nujni, bo pa predstavljala občni zbor vsedržavne stranke, ki bo v začetku junija na Dunaju. Kot je slišati iz poučenih krogov, je socialistično vodstvo prišlo do zaključka, da javne debate ob velikem številu delegatov niso privedle do pozitivnih zaključkov, zato nameravajo delo občnega zbora razdeliti na deset komisij. Plenumu delegatov bo preostala torej samo muja, da v komisijah izdelane in praktično torej že sprejete sklepe potrdi. Kar je pa zbudilo posebno pozornost, je namera, da bodo pripustili časnikarje samo k plenarnim sejam. To se pravi, da se bo merodajno delo kongresa odigravalo v »demokratični« — tajnosti . . .

Pred trojnimi volitvami na Koroškem

Pri nas na Koroškem pa sta zborovali tako OeVP kot SPOe. OeVP je imela občne zbornice svojih okrajnih organizacij za Celovec in št. Vid ob Glini. Na celovškem občnem zboru je seveda zopet — kot je bilo pričakovati, padla zahteva po »ugotavljanju manjšine«, seveda ob velikem odobravanju zborovalcev. SPOe pa je imela svoj deželni občni zbor, ki ga je njeno glasilo ponosno naslovlilo kot »občni zbor 40-tisočev«, toliko namreč znaša število članov stranke v deželi. Poudarili so, da bo treba strankarsko delo povečati, kajti predurmi so trojne volitve: v deželno kmetijsko zbornico, ter občinske volitve v Celovcu in Beljaku. Označili so sicer prihodnje leto za »leto mlade generacije«, v načelstvo so pa bili izvoljeni stari funkcionarji z deželnim glavarjem Wedenigom na čelu. O manjšini pa ni bila izgovorjena niti beseda.

SLOVENC

doma in po svetu

„Visoška kronika“ prevedena v poljštino

„Visoška kronika“ eno izmed najboljših del slovenskega pisatelja Ivana Tavčarja (sedaj izhaja tudi v podlistku v „Našem tedniku“, je te dni izšla v poljskem prevodu pri založbi „Nasza piegarnia“ v Varšavi. Prevod je oskrbela M. Lobzovska.

Uspeh slovenskih predstavnikov v Gorici

Na zahtevo neofašističnih svetovalcev je bila pred občinskim svetom v Gorici postavljena na dnevni red debata o slovenskem šolstvu, o katerem te dni razpravlja italijanski parlament v Rimu. Neofašisti so zahtevali sprejetje resolucije, ki poziva vlado, da ne uzakoni slovenskega šolstva v Gorici in Trstu, ki dejansko že obstaja iz leta 1945. Nadalje so zahtevali, da se mestni svet izreče proti izvedbi dvojezičnosti ter zahteva odpravo sedaj dvojezičnih šolskih spričeval.

Slovenski občinski svetovalci so predložili proti-resolucijo, njihovo stališče pa je iznesel odvetnik dr. Sfiligoj, ki je dejal: „Slovenci ljubimo svojo šolo z vsem srcem in vso dušo. Vse povojne italijanske vlade so obljubljale, da bomo Slovenci uživali svoje jezikovne in druge pravice. Slovenci terjamo le to, kar nam po ustavi in zakonih pritiče, to je zakonitev manjšinskih šol in drugih pravic, podobno kot so bile manjšinske pravice uzakonejene za druge manjšine v Italiji, za Nemce, za Francoze in celo za Ladince, ki jih je vseh skupaj samo 9 tisoč. Slovenci smo lojalni državljani in želimo živeti v miru z vsemi, Italija pa bo le pridobila na ugledu, če bo tudi v dejanju in ne samo na papirju spoštovala enakopravnost vseh državljanov.“

Izvajanjem slovenskega predstavnika je v glavnem pritril tudi predstavnik italijanske demokristjanske stranke ter predložil resolucijo, ki priznava upravičenost zakonske ureditve slovenskega šolstva. Tudi več drugih govornikov je priznalo potrebo o uzakonitvi slovenskih šol. Ob zaključku debate je župan dr. Bernardis dejal, da predstavlja dvojezično spričevalo nekako družinsko svetinjo za družino šolskih otrok. „Slovenci so lojalni italijanski državljani, obenem pa želijo ohraniti svoj materni jezik in svoj kulturni zaklad. Mi jim moramo pri tem odkritosrčno pomagati.“ — Pri glasovanju je fašistična resolucija propadla.

Župančičeva „Duma“ v novi izdaji

V biliofilski zbirki „Večni popotniki“ je v Ljubljani izšla pesnitev Otona Župančiča „Duma“. Drobno a z izbranim okusom opremljeno knjižico je ilustriral slikar Maksim Sedej. Ta Župančičeva pesnitev pomenja višek naše domovinske lirike, mogočen slavonspev domovini, ki pa jo pesnik gleda takšno, kakršna v resnici je. A prav zato je še lepša in mu še ljubša.

Slovenec v krogu svetovne fantastike

Pri pariški založbi Albin Michel je pravkar izšla knjiga „Fantastična umetnost“. Podobe je izbral Marcel Brion, priznan umetnostni strokovnjak, ki je napisal tudi temeljit uvod. Velika imena, od Evrope preko Amerike pa do Japonske, kot Altdorfer, Giacommetti, Hieronim Busch, Goya, Max Ernst, De Chirico, Hokusai, Dali, Archibaldi so zastopana z deli iz fantastičnega sveta. Med njimi pa je tudi eno slovensko ime, namreč France Mihelič, slikar iz Ljubljane. Med njegovimi objavljanimi slikami je tudi „Mrtvi Kurent“. Brion zelo laskavo oceni Miheliča o katerem pravi med drugim: „Z divjo, skrivnostno veličino nam je ponazoril stare legende s planin iz gozdov, pa ljudske pravljice, ki govore o učlovečenih živalih in o ljudeh spremenjenih v živali ali rastline. Tako uteleša Mihelič enega izmed najzvirnejših in najbolj avtentičnih aspektov svoje fantastične umetnosti. Svojo snov črpa iz kmečkega praznovanja in pradednih legend, katerih naravna zibelka je seveda bil gozd. In ker je bilo slikarjevo delo tako tesno in zaupno povezano z njim, je postal tudi sam, kot so Kurenti, ki so mu najljubši liki, upodabljajoči stvarnik in hkrati upodobljena stvar.“

Uspeh slovenskega slikarja v Avstraliji

Slovenski slikar Stanislav Rapotec je na razstavi religiozne umetnosti v Sydneyu dobil za svojo sliko Meditation on good Friday prvo nagrado. Na isti razstavi religiozne umetnosti je v oddelku, ki je bil določen za kiparje, sodeloval še drug slovenski umetnik kipar Milan Vojsk. Razstavil je troje del. Oba umetnika zastopata zelo moderne smeri.

Nova cerkev v Torontu

Novo cerkev Brezmadežne v Torontu gradi arhitekt A. Fisher. Nedavno si je ogledal cerkev Marije Pomagaj. Po njenem ogledu je izjavil, da bi bilo najbolje, če bi akad. kipar France Gorše napravil križev pot tudi za cerkev Brezmadežne. Kipar Gorše je ponudbo sprejel ter se je izdelave križevega pota že lotil. Bo iz žgane gline, ter bo vsaka postaja stala 100 dolarjev. Dobrotniki so vse postaje že plačali.

KOTMARA VES

(Slovo od organista)

Na belo nedeljo se je tiho poslovil od nas naš vrli organist g. Alojzij Hribar, ki je nastopil službo organista na Strmcu nad Vrbo.

V načrtu je bilo slovesno slovo v okviru velikonočne igre naše Farne mladine, ki je pa zaradi obolenja enega glavnih igralcev morala biti odgodena na poznejši čas. Zato naj mu bo posvečenih na tem mestu nekaj vrstic in izrečna prisrčna hvala za ves njegov trud v njegovem trojnem delovnem krogu: kot pevovodju cerkvenega zbora, cerkovniku in režiserju iger Farne mladine.

Kot pevovodja in organist se je zelo trudil, da je držal cerkv. pevski zbor skupaj in ga šolal do zavidljive višine, kar ga je stalo dosti živcev. Dobro vemo ceniti, kaj se pravi pevce učiti in držati pri zboru. Da je obisk službe božje pri nas še kar dober, je bila zasluga tudi pevskega zbora. Čast, komur čast! Bog dal, da bi zbor še za naprej prepeval Bogu v čast in

Pri nas na Koroškem

trpljenja, bridkosti in težav nam včasih prinaša!

Dvorana je bila nabito polna. Škoda je le, da je čas tako hitro potekel, ker radi bi gledali še in še! Vemo koliko truda so morali igralci vložiti v vaje, da so nam pripravili ta lepi kulturni užitek, zato se jim še prav posebno zahvaljujemo in jim kličemo: Še pridite!

Pa tudi vsem gledalcem, posebno gostom iz št. Ilja kličemo: Dobrodošli spet pri nas!

Na cvetno nedeljo so pa naši domači igralci odšli na gostovanje v Šmihel, kjer so

kopališča na vrsto, ker je že neobhodno potrebna. Stalo bo seveda precej truda, pa tega se ne bojimo. Naši predniki, ki tam počivajo, zaslužijo, da je pokopališče lepo in v redu.

ZA MEŽNARJA V FRANCIJO

V Nici na francoski obali — Riviera — bi rabili mežnarja. Stanovanje in hrano bi imel v župnišču, kjer stanuje pater Jakob. Dobil bi mesečno plačo, sorazmerno plačam na Koroškem. Fant, ki bi imel veselje za takšno delo in ki bi bil mogoče uporaben tudi za slovenskega organista, naj piše naravnost na naslov:

Pater Jakob,
Montee Virenque
Nice
Frankreich

V svojem pismu naj doda priporočilo domačega gospoda župnika in popis svoje-ga življenja na kratko.

RAZPIS ORGANISTOVSKO IN CERKOVNIŠKE SLUŽBE

Župnija Kotmara ves razpisuje do binkošti službo organista in cerkovnika. Plača po dogovoru.

Župni urad Kotmara ves

DAROVI ZA TISKOVI SKLAD:

Pinkitz Marija, Rakole 20.—; preč. g. Dobernig Jože, Glinje 20.—; dr. Hafner Stanislav, Dunaj 20.—; preč. g. Zergoi Florijan, št. Jakob 20.—; Millonig Filip, Šteben 20.—; Janežič Janko, Leše 20.—; Krčmar Ferdinand, št. Martin 10.—; Woschitz Hubert, Spittal ob Dravi 400.—; Sturm Blaž, Lipa 20.—; Mikl Janez, Ledince 20.—; msgr. dr. Hornböck Janez, Podgorje 20.—; Zwitter Alojz, Bistrica na Zilji 20.—; Stritich Marija, Dunaj 20.—; Hobel Marija, Sinča ves 25.—; Wieser Angela, Borovlje 20.—; Kaiserberger Marija, Škocijan 5.—; Smole Johana, Škocijan 20.—; Urank Luka, Nagelče 30.—; preč. g. Ulbing Tomaž, Podravlje 25.—; preč. dekan Košir Kristo, Žihpolje 60.—; Hutter Peter, Večna ves 10.—; preč. g. Kristo Sreenc, Šmihel 15.—; Krištof Karel, Dolnja ves 50.—; Trehtar Barbara, Dob 10.—; preč. g. Mihor Maks, Pliberk 10.—; Rop. L., Vetrinj 10.—; rojak v tujini, ki želi ostati neimenovani 100.—; Hafner Filip, št. Janž 20.—; Kropflich Valentin, Bilčovs 10.—; neimenovani iz Celovca 20.—; neimenovani iz Pliberka 10.—; Tomaž Franc, Kršnja ves, p. Dobrla ves 5.—; Mikl Martin, Zrelec 10.—; Hoja Simon, št. Jakob 20.—; Isop Franc, Gorinčiče 20.—; neimenovani 20.—; Vošnjak Jože, št. Janž 20.—; Safran Ivan, Bilčovs 20.— šilingov.

Vsem darovalcem prisrčna hvala! Živeli posnemovalci!

LJUBITELJI KOROŠKE MLADINE!

Gojenke Kmetijsko-gospodinske šole v št. Jakobu v Rožu vas vabimo na našo

Zaključno prireditev

ki bo v nedeljo, 30. aprila 1941.

Razstava kuharskih in šiviljskih izdelkov

vam bo pokazala uspehe našega šolanja, popoldne ob dveh pa bo odrska prireditev z igro

„Lepa Vida“

in drugimi veselimi točkami.

Zato pridite vsi, ki se zanimate za naše delo.

faranom v veselje! Kot cerkovnik je krasil cerkev kot noben cerkovnik prej in najbrž tudi slej ne. Prazniški okras cerkve mnogo prispeva k prazničnemu razpoloženju. Ob praznikih je bila cerkev en sam cvetlični vrt. Često je segel za nakup rož celo v svojo plitvo denarnico. Tudi sicer je gledal na red in snago v cerkvi ter točnost v svoji službi. Župnijska cerkev ga ne bo tako kmalu pozabila. Stotim faranom je lastnoročno zvonil v slovo — električno zvonjenje imamo šele leto dni —, kopal jamo, pel s svojim zborom pesmi žalostinke na domu in ob odprtem grobu, gojil in zalival cvetje na grobu.

Kot režiser iger se je veliko prizadeval, da je učil mladino brati, pismeno govoriti in nastopati na odru, za kar je treba železne potrpežljivosti. Vsako zimo je naučil mladino 2 do 3 igre, pri katerih je tudi sam nastopal skoro vedno v glavni vlogi. Njegovo ime bo neizbrisno zapisano v srcih mladine.

Zaželel si je miru in višinskega sonca, ki ga bo gotovo našel na sončnem Strmcu. Želimo mu več veselih ur, kakor jih je doživel pri nas. Mi ga ne bomo tako kmalu pozabili, pa tudi o njem smo uverjeni, da mu ne bo uspelo tako brž pretrgati vse niti spominov na 16-letno požrtvovalno delovanje med nami.

GLOBASNICA

(Smrtna nesreča)

V soboto 15. t. m. popoldne je našo vas pretresla žalostna novica, da se je smrtno ponesrečil 35-letni gozdni delavec **Anza Greiner**. Ponesrečeni je pomagal svojemu svaku Boštjanu Čebulu posekati dob. Pri klestenju pa mu je deblo, ki je ležalo oprto na veje že na ravni njivi, padlo na tilnik in ga pri priči usmrtilo. Pokojni, tako tragično preminuli Anza je živel že več let v srečnem zakonu s svojo ženo Katrico, roj. Moser. Poleg nje zapuščala še dva otročička — dve siroti. Družini je postavil tudi nov domek in ga iz leta v leto lepšal. Rajni je v svojem prostem času vsakomur rad pomagal in je bil zelo cenjena delovna moč, zato njegovih pridnih in močnih rok ne bodo pogrešali samo ožji sorodniki, temveč vsa sosesčina. Naj mu sveti večna luč!

BILČOVŠ

(Šentjanški igralci so gostovali)

Mimulo nedeljo so nam šentjanški igralci s Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja« pripravili res lep večer. Vsi so svoje vloge tako dobro podali, da smo se tudi gledalci kar vživeli v igro in marsikatero oko se je zasolilo. Takšno je pač življenje! Koliko

izvedli igro »Za pravdo in srce«. Prav je tako!

Igre so prijetno razvedrilo, navajajo nas pa tudi k večnim resnicam. Čeprav bo poleti mnogo dela, si vendarle želimo, da bi nam tudi poleti igre nudile potrebnega razvedrila in izobrazbe. Zato se bodočih prireditev že sedaj veselimo.

ŠT. ŠTEFAN V ZILJSKI DOLINI

(Smrt najstarejšega farana in še drugih)

Pred kratkim smo pokopali najstarejšega moža naše fare, upokojenega železničarja, gospoda Valentina Mörtla iz Podna. Rojen in krščen je bil 24. 2. 1866 in je dolga leta bil zaposlen pri železnici. Leta 1934 mu je umrla žena. Vsa leta do smrti je potem zanj skrbela hči. Bil je do svoje-ga 95. leta čvrst in zdrav, priden in marljiv in tudi globoko veren mož. V večnosti mu želimo krono večnega življenja!

Zaporedoma se pri nas letos oglašajo smrt. Saj smo že pokopali še štiri druge farane in sicer 3 moške in eno ženo. Bili so sledeči: Janez Müller iz št. Štefana, Karel Isep iz Poreč, Marija Augustin iz Kazaz, Janez Sternig iz Poreč. Naj počivajo v miru!

Polagoma hočemo na novo urediti tudi pokopališče. Letos pride ograja okrog po-

Flaška žganja

To je bila danes dirka — pri sosedu Jurču. Take še svet ni videl. Vsaj na naši vasi, menim, je ni bilo, odkar so zrasle naše hiše sredi travnikov in žitnih leh. Toda, za stavo sta tekala le dva; on in ona — mož in žena. Tekla sta zdaj v hlev, zdaj iz hleva, zdaj v hišo in nazaj kot dve furiji. Kar kadišo se je za njima. Pripomni-mo, da je mož nosil neko skrivnost na obrazu, prav tako tudi žena. On se je izogibal nje, ona njega in vendar, zdelo se je, da eden drugega zalezujeta, sledita korakom, opazujeta, kot dva tajna policista — mož ženino, žena pa možovo početje.

Za vogalom sosednje hiše pa je stala Meta. Ob vrtni ograji, skrita za cvetočim belim trnom je bila Micka, na gangču zgornje izbe — pri drugem sosedu — pa je direndaj opazovala Lona. Vse tri so bile radovedne, kaj se pri Jurču dogaja. Vse tri so vedele, da pri Jurču igrata »glažek in flaška« vloga majavega gospodarja in omtične gospodinje. Oba ga, po domače rečeno, rada »žolbata«, včasih iz glažka, velikokrat pa kar iz »flaše«. To pa prinese v hišo vihar, požar — nato je treba še in še gasiti — vse skupaj pa se nazadnje konča s pretepom. To se je pri Jurču že večkrat zgodilo.

Tri ženske so iz zasede opazovale le predigro spopada, dočim se je glavni del odigral v hlevu. Ker pa je pastir Nantl nastiljal govedi in bil priča zanimivi dogodivščini, so one tri, Meta, Micka in Lona brez truda izvedele celo zgodbo o flaški žganja. Čujte jo:

Gospodinja Jurčinja je prodala slamnico jaje in tako ji je bilo mogoče z izkupičkom kupiti flaško »hudičeve vode«, da z njo namoči vso svojo dobro in slabo voljo in se okrepi za borbo proti moževi napadalni gorečnosti. Jurčinja je flaško z žganjem skrbno shranila v rezanici v konjskih jasliah, v prepričanju, da je tam varna pred moževim nosom, ki bi kapljico »hudičevega« obvohal, četudi bi imel deset nahodov.

Tega dne je Jurču po sreči dobri sosed natočil dva štrihana krigliča mošta, tako, da je bil Jurč ravno prav razpoložen za kakršnokoli kapljico. Ves v dobri volji je stopil h konjskim jasljam, da požahlja prama po grivastem vratu — in kaj zagleda —? glej čudo med rezanico... Toda v tem hipu zasliši, da se urno bližajo koraki. Bli-skovito stopi za durnik in ko vstopi žena v hlev, hoteč k jasljam, stopi urno zopet v hlev in žena zavije mimo konjske staje.

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

Anton Mahringer razstavlja

V nanovo urejenih razstavnih prostorih Deželne muzeja je bila dne 14. aprila odprta razstava akvarelov, pastelov in risb Antona Mahringerja, z Wielejem in Koligom, zadnjega iz velike trojice »Čajnske šole«, ki je zapustila trajno sled v avstrijskem slikarstvu ter dosegla mednarodni odmev.

V nad 50 listih se na tej razstavi predstavi Mahringer kot bogata osebnost, v kateri se smisel za barvo in predmet združujeta v globoko občuteno in miselno prefinjeno doživetje, katerega zna mojster podatki z občudovanja vredno disciplino in ekonomijo izraznih sredstev. Ziljska pokrajina s svojimi svežimi barvami ter kontrasti zelenih dolin med visokimi gorami je odločilno vplivala na tega umetnika, ki mu je zibelka tekla v okolici Stuttgarta, v svetu, ki je tako globoko različen od našega koroškega. Čeprav gre Mahringerju po pravi naslov »koroškega pokrajinarja« je ta označba preveč enostranska, kajti umetnikovo obzorje je mnogo širše in gre preko oblik konkretne predmetnosti v globlje bistvo zunanjega sveta, ki ga potem podaja kot izraz lastnega doživetja in občutja. Kljub težnji k miselni abstrakciji, ki je značilna za Mahringerja, pa umetnik zavestno nikdar ne zapusti povsem predmetnosti, ki je v vseh njegovih podobah ohranjena vsaj v bistvenih obrih. To približuje Mahringerja pristnim ljubiteljem slikarstva, ki jim gre za resnično lepoto in ne hlastajo zgolj po zadnjih, pogosto nerazumljivih modnih novostih. Vendar bi Mahringerju delali krivico, ako bi mu očitali hladno razumarstvo, kajti njegove barve so tople, žive in izdajajo na koncu koncev romantično naturo njihovega ustvarjalca. Skratka, res lepa razstava. Odprta bo do 7. maja. a. l.

Mlado, snažno

dekle

za moderno gospodinjstvo z dvema malima otrokoma v Zürichu v Švici za približno 6 mesecev iščemo. Imela bo lastno sobo, urejen prosti čas ter družinsko okolje. Ponudbe z zahtevami o plači nasloviti na uredništvo lista pod značko »Poštena«.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 24. 4.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Zvočni obzornik. 18.00 Vigred je v deželi... — TOREK, 25. 4.: 14.00 Poročila, objave. Iz zakladnice spominov. — SREDA, 26. 4.: 14.00 Poročila, objave. Za ženo in dekle. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 27. 4.: 14.00 Poročila, objave. Solistična glasba. — PETEK, 28. 4.: 14.00 Poročila, objave. Zgodovina odkrivanja Azije (4.). — SOBOTA, 29. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 30. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Tukaj se je začela dirka za stavo, ki smo jo opisali. Možu se je namreč koj posvetilo, kdo skriva žganje, a se ni izdal. Žena pa je hotela žganje skrivaj odnesti in uživati ob žgani kapljici rožnate trenutke. Eden drugega sta varala in si jemala priložnost, odnesti žganje. Naposled se je možu le posrečilo, da izmakne flaško in skrije v poduti v steljo. Naglo odhiti proti hiši. Na pragu pa sreča ženo, ki da je bila namenjena krmiti. Mož pa ves v vnemi naznani: »Pramu sem že jaz priložil, Liza, nič se ne trudi, tudi žganja se je napil, da kar r — — — meče, ha, ha, ha!»

Ženo je polila rdečica od jeze in sramu in taka žalost jo je prevzela, da se je v kuhinji za mizo vsedla in zajokala. Mož je obstal sredi kuhinje in ni vedel, ali bi se smejal, ali bi jo obsul z nelepimi priimki — saj znal jih je cele litanije.

Tedaj vstopi pastir. V roki je držal flaško žganja, ki ga je staknil v stelji in se hotel s tem postaviti. Mislil je namreč, da je to druga steklenica, skrita nekomu... On steklenico dvigne in nazdravi: »En glažek al' pa dva, do nam korajžo dal! Našel sem jo v stelji, žigava bo...?«

No in zgodilo se je tako, da sta on in ona bila deležna »rožic« in še pastir je dobil nekaj »krivega žegna«. A treska in hudega vremena ta večer ni bilo. a. n.

Pismo fantom:

Pogled v bodočnost...

Vsa vaša mladost, dragi fantje, je le priprava na izpolnitev vaše življenjske naloge. V ta namen žrtvujete leta učenja in izpopolnjevanja vaših sposobnosti, da boste nekoč »mož na svojem mestu«. Pa tudi v vašem osebnem, intimnem doživljanju bo prišlo do pomirnitve in ustaljenja; prav v tem vam je dano še posebno življenjsko poslanstvo.

Zakon narave in srca je namreč tak, da mlad mož, ko je mladostna »pomlad odšla od nase«, stopi v polno poletje in začne misliti na to, da bi si ustanovil svoj dom. In še naprej si resno stavlja vprašanje: ali naj hodi to svojo pot življenja sam? In tedaj začuti, kot morda še nikdar doslej, da je zares sam in ves osamljen. Praznino čuti okrog sebe, čeprav živi v krogu svojih sester in staršev; manjka mu nekoga, ki bi edini mogel dati vsebino tej praznini. Tedaj živo začuti resničnost svetopisemske besede: »Ni dobro človeku samemu biti.«

Baje imajo na Japonskem pregovor, ki pravi, da sta mož in žena kakor velik krog. Zato sta vsak posebej le nepopolna polkroga in po svoji naravi težita drug k drugemu. To bi se reklo z drugimi besedami, da spadata mož in žena skupaj in le tako tvorita popolno enoto in moreta izvršiti svoje poslanstvo. Drug drugemu sta v dopolnitev; zato tudi fant, ko dozori, že po naravi teži za svojo »drugo polovico«, kot pravijo tudi pri nas.

Tvoja družina

Mlad človek namreč čuti, da njegovo življenje potrebuje nekega sorodnega bitja, ki bi delilo z njim veselje in žalost in ga osrečevalo v urah skrbi in utrujenosti. To bitje bi naj šele prineslo v njegovo življenje skladnost; z njo združen bi tako šele postal pravi človek. In če fant pozna dekle, ki bi mu to, kar pričakuje, mogla nuditi, potem se je oklene z mislijo in s srcem. Zelja, da bi z njenim življenjem združil svoje lastno življenje, postane tako velika, da se iztrga iz družinskih vezi, zapusti očeta in mater...

Odločilen korak, usodna izbira, ki odloči srečo ali nesrečo njenega in njegovih potomcev, in ali boste takrat, ko boste stali pred to veliko odločitvijo, imeli prijatelja, učitelja, vodnika, da bi vas dobrohotno podučil. To hočem na kratko povedati v tem pismu, da boste podučeni, preden bi morda nad treznim mišljenjem zavladala čustva in potem je vsako prigovarjanje zaman. Saj ni nobena reč menda težja kot sprijazniti razum in srce.

S tem, da si mlad mož pripelje življenjsko družico na dom, sta tako ustanovila novo družinsko skupnost. Njima velja beseda od početkov človeškega rodu: »Rastita in množita se!« Zato mora mož v svoji ženi gledati na to, da bodo njuni otroci imeli dobro mater. Za zdravje otrok in srečo v hiši je pa v prvi vrsti odločilne važnosti telesno in duševno zdravje matere. Žal, se na to še vse premalo gleda. Fant pogosto pravi: »Nevesta mora biti mlada, lepa, bogata, delavna,« le na zdravje se večkrat pozabi.

Za dekleta:

Priprošnjice

Danes se že veliko govori, kako se ženska po malem loteva tudi moških poklicev in da je med njimi čedalje več zdravnic, znanstvenic in podobno.

Ob tej priliki poslušajmo zgodbo o najlepšem izmed vseh ženskih poklicev — o poklicu, ki se mu človek lahko posveti nemoteno tudi ob katerem koli drugem poklicu.

Znano je, da mi katoličani častimo Devico Marijo kot priprošnjico za vse skesane grešnike. Vernik živi v živi veri, da bo ona izrekla pred božjim prestolom za grešnika milostno besedo.

Priznati pa moramo, da je tudi na zemlji za ženo poklic priprošnjice najlepši. Veliko je polje tega ženinega poslanstva. Ona posreduje in blaži, ko drugi obtožijo in obsodijo človeka. Ko je tolikokrat človeško življenje izpostavljeno brezobzirnim obrekovanjem in slepim nerazumevanjem, tedaj more plemenita priprošnja žene delati čudeže ljubezni.

Če koga ljudje neusmiljeno opravljajo in sodijo, sta vselej dve možnosti, izmed katerih se ljudje na žalost navadno odločijo samo za prvo: pritrjujejo in še sami pomagajo smešiti in grditi bližnjega; zgodi se pa tudi, da ga zagovarjajo in skušajo pojasniti in opravičiti njegovo ravnanje, opo-

Pogovor o dednosti

Nauk o dednosti je v zadnjih časih postal zelo važna znanstvena panoga. Seveda bi lahko prišli predaleč, vendar njenih dokazanih izsledkov ne moremo tajiti. Gotovo je, da je vsako novorojeno bitje nekako nadaljevanje življenja roditeljev, katerim sicer ni nikoli popolnoma v vsem enako, a vendar jim je v mnogočem podobno. Ta podobnost, ki se deduje, se ne razteza samo na zunanjo podobnost: na postavbo, barvo, poteze in glas, marveč se dedujejo tudi nagnjenja, ki globoko vplivajo na duhovno življenje potomcev. Vemo tudi danes, da se celo nekatere bolezni podedujejo; še večkrat pa se podeduje slabost v odpornosti proti boleznim. Ta vpliv dednosti tega mogočno tudi na duševno življenje; to pa iz sledečega razloga: da se more duša udeleževati, potrebuje naše telo. Primera o dobrem organistu za polomljenimi orgli nam lepo ponazorjuje pomen zdravega telesnega delovanja.

Iz tega sledi nepretirana trditev: telesno in duševno zdravi starši bodo imeli tudi zdrave otroke; bolehní, živčno razrvani in duševno manjvrnedni starši pa bodo imeli pogosto tudi takšno potomstvo. More se seveda tudi zgoditi, da se slab rod vcepi v dobrega in ga zdrava kri s svojo življenjsko silo prekvasi in prenovi k novi moči. Če se pa združita dva izživeta rodova, je seveda otrokova dediščina nadvse žalostna.

Kakšna bodi tvoja žena

Pri izbiri bodoče žene, dragi fantje, ne gre torej toliko za denar ali kakšne druge postranske osebne želje, ki so v primeri s tem, ko gre za dobro vsega potomstva, malenkostne vrednosti. Ali ne bo nesrečen oče, ki ugotavlja, da so otroci vedno bolj obremenjeni z znaki manjvrnednosti iz daljnega rodu ženinega. Zato je vsak v vesti dolžan žrtvovati svoje osebne težnje in spremeniti svoje odločitve, če je količkaj upravičen strah za zdrav naraščaj!

Ko si boste izbirali življenjsko družico, boste v zavesti odgovornosti dobro premislili, kateri boste dajovali svoje srce. Vaše žene, ki bodo postale matere vaših otrok, ne smejo izhajati iz družin, kjer je pijanost vsakdanji gost že morda skozi rodove. Tam je zastrupljeno vse življenje in njene klice so leglo živčnih bolezni, oslabele narave in umske ter npravne otopelosti.

Prav tako odločno odsvetujejo zdravniški tudi zvezo med sorodniki. To vedo tudi navadni ljudje, da taki zakoni niso dosti vredni. Saj so tudi po cerkvenih postavah prepovedani. Vzrok temu je posebno dedno razpoloženje krvi, v kateri se skrivajo podobna slaba nagnjenja v vsem sorodstvu.

zore na njegove dobre lastnosti in tako nekoli vsaj ugledajo nesporazum. Kako je človeku vse bolj toplo pri srcu, če se zgodi to slednje! Tako je bil ta plemeniti človek angel varuh odsotnemu, katerega je zagovarjal; obenem pa tudi onim samim, ki so ga brez usmiljenja sodili in grdili. Takrat je taka priprošnjica božji sel ljubezni in dobrote...

Biti priprošnjica ni tako lahko; tudi za ta poklic se je treba pripravljati in učiti. Taka priprošnjica mora imeti odprte oči in se res poglobiti v življenje in govorjenje ljudi, da vidi, kje se da kaj ublažiti in zagovarjati; saj priložnosti se bo nudilo več, kot je zvezd na nebu. In v svojo grozo bo tako dobrotnica opazila, kolikokrat ljudje kar skoro podzavestno v velikih in malih primerih hujskajo in grdijo, mesto da bi blažili. Spoznala bo tudi, koliko je treba za službo priprošnjice samopremagovanja in poguma.

Da bi tudi med nami bilo mnogo takih priprošnjic, ki bi blažile spore v družini in na vasi in prinašale ljubezen, dobroto in odpuščanje v naše življenje! V tem svojem vzvišenem poklicu naj si vzamejo za geslo veličastne besede, izrečene pred dobrih dvesto leti junaški ženi Antigoni: »Sovraštvo ne — ljubezen je moj del!«

In če se ta kri v zakonu spaja, se te značilne slabosti rodu pomnožijo in se tako nekako prebude in pojavijo v hibah, katerih žrtve so otroci iz takega zakona med sorodniki. Zato večkrat slišimo nasvet: kri se mora mešati, potem bo zarod zdrav.

Še vse polno je bolezni, ki svare fanta, da naj ne začneja znanja z dekletom, ki je podvrženo takim boleznim. Ponavljam: ne začeti takega razmerja ali pa vsaj: končaj s takim znanjem takoj, ko ugotoviš na dekletu kaj podobnega. Pozneje bo namreč vedno teže in bi tudi ne bilo pošteno, dekletu dajati upanje...

Kaj naj beremo?

Saj je vendar v knjižnih izložbah toliko knjig; celo na stanovanje prihajajo agenti in prigovarjajo, da bi vsaj za eno leto naročili to revijo ali ono knjižno zbirko. Kar prehvaliti ne morejo kvalitete, o kateri imajo vse polno »priporočil«. Tudi sicer se reklama poslužuje vseh možnosti, da si knjižne založbe pridobe čimveč naročnikov. Zakaj torej vprašanje: »Kaj naj berem?«

Lahko bi vam povedal zgodbo o dihurju, ki noč in dan knjige žre, da se izrazim po Prešernovo. Pesnik Prešeren je namreč imel prijatelja Čopa, ki je bil zelo učen in je mnogo knjig prebral, a od svojega znanja ni prav ničesar dal drugim, ker ni napisal nobene knjige. Zato ga je Prešeren primerjal dihurju, ki noč in dan knjige žre in nič od sebe ne da.

To Prešernovo primero pa bi mogli uporabiti tudi v drugem pomenu. Tudi danes je mnogo takih »knjižnih dihurjev«, ki žrejo romane in publikacije vse vprek, brez kakršnega koli izbiranja in pomišljanja. Ti ljudje si nikoli ne stavijo vprašanja, kaj naj berejo.

Danes je tiskanih proizvodov brez števila. Vsak ve, da je vsebina današnjega tiska zelo različna. V tem tisku se ne govori le o tem, »kak« prideluje se krompir najbolji; kako odpravljajo se ovcam garje, kot pravi Prešeren. To bi naj pomenilo, da današ-

Bodočnost se je že začela...

(Nadaljevanje s 3. strani)

ško telo deset krat težje. Vendar so ugotovili, da človeško telo tak pospešek še kar dobro prenese v posebno skonstruiranih napravah.

Drugo vprašanje, ki ga je bilo treba rešiti, je bilo vprašanje povratka. Tako Amerikancem kot tudi Rusom se je posrečilo, spraviti živali v vesolje in nazaj na Zemljo, toda samo Rusom je uspelo, privedi tudi človeka nepoškodovanega na zemljo.

Ko raketa namreč leti v vesolju, ima brzino okrog 30.000 km na sekundo. To brzino more imeti zaradi tega ker ondi ni zraka in tudi ne zračnega upora, toda ko se raketa vrača nazaj proti zemlji, bi potem, ko pride v ozračje, ki obdaja naš planet, zaradi trenja morala kmalu zgoreti. Zato so na povratku brzino rakete »Vostok« zavrli s posebnimi protiraketami. Ko se je pa vesirska ladja še bolj približala zemlji, se je kabina vesirskega letala odprla in s posebno napravo vrgla ven letalca, ki se je potem s padalom spustil na zemljo. Kot poročajo iz Moskve, pa je tudi vesirska ladja nepoškodovana pristala.

KAJ JE VIDEL GAGARIN V VESOLJU

Gagarin je videl, kar še pred njim ni videl noben človek. Videl je pravo barvo neba, ki je mnogo temnejša, kot se kaže našim očem, ki jo vidijo le skozi ozračje, nekako tako kot če gledamo predmete skozi mlečno steklo ali meglo. Tudi Sonce je v vesolju desetkrat svetlejšje, kot se kaže nam na Zemlji in isto velja za zvezde. Doživel je nekaj, kar je dano le izbranim ljudem, odkritje novega. In še nekaj je videl, da je tudi vesolje lepo! Saj je delo istega, enega in edinstvenega Stvarnika, ki je naredil vse, kar je.

Ko je Kolumb odkril pred 6 stoletji Ameriko, so ga svetovalci španskega kralja spraševali, kakšnega pomena bi naj bilo, če

Šaljivi sodnik

Nedavno je prvi sodnik v londonskem poslovnem središču odšel v zasluženi pokoj. Dogodek bi sam po sebi ne bil tako zanimiv, če bi ne šlo za osebnost, ki je veljala za duhovitega človeka. Ta mož je kaj rad zabelil sodbe s kako duhovito pripombo.

Londonski tisk je na vidnem mestu znanomoval upokojitev mr. Geralda Doddsone, hkrati pa je priklical v spomin nekaj anekdot, ki so se razpletle okoli njegove osebnosti. O Doddsону pripovedujejo med drugim naslednje:

Ko je nekoč zagovornik navajal v obrambo sveto pismo, se je sodnik naglo obrnil k obtožencu: »Vaš zagovornik deklamira 103. psalm. Če bi nadaljeval, bi moral povedati tudi tole: 'Zapihal je veter in je odšel.' Prav tako boste vi odšli v zapor za prihodnjih dvanajst mesecev.«

Odvetniku, čigar klient je bil oproščen, je Doddsón rekel: »Brž ko si bo vaš varovanec opomogel od presenečenja, lahko gre domov.«

nji tisk načenja vsa vprašanja življenja in skuša nanje po svoje dati tudi odgovor.

Govorili smo že na tem mestu, da nikar ne berimo vsega. Kadar mi glas vesti ali cerkveni zakon prepovedujeta brati kako knjigo, je ne smem vzeti v roko. Kaj pa tedaj, kadar ne gre za tako prepoved in če čtivo nima nobenega odnosa do verskih ali npravnih vprašanj; čtivo je, kot pravimo, povsem neopredeljeno ali še bolje indiferentno?

Skušnja nam pove, da more biti kaka knjiga ali vobče čtivo tudi škodljivo, čeprav ne vpliva naravnost kvarno v npravnem ali verskem oziru.

Nekateri knjige kar požirajo in se celo bahajo, koliko so prebrali (med študentkami se najdejo take). Tako branje je brez vsake koristi, ker ne pušča v duši nobenih vtisov. Bralec takoj pozabi, kaj je bral. Le njegove oči so trpele. Drugi pa zopet nič ne berejo in jim je vsako drugo ukvarjanje ljubše kot branje. A zelo veliko pa je število takih, ki precej berejo, a nikoli nič resnega.

Moderen človek mora brati tudi resne stvari; vedno pa umerjeno in po izbiri. Biti mora, kot je rečeno zgoraj, kar precej »izbirčen«. Podrobneje pa bomo na vprašanje: »Kaj naj berem?« skušali odgovoriti kdaj prihodnjč.

vemo, kako zgleddajo dežele onkraj morja. Bili so pač ljudje brez fantazije, kot Wilson. In vendar je Kolumbovo odkritje začrtalo zgodovini novo pot. Tudi po Gagarinovem senzacionalnem poletu se naše vsakdanje življenje ni nič spremenilo in marsikdo se še danes s »praktičnim« Wilsonom sprašuje kakšen pomen ima, če je Gagarin videl, da je zemlja res okrogla in ugotovil, da lahko človek tudi v stanju breztežnosti »nosi težo dneva?« Toda usoda velikih zgodovinskih preobratov je vprav v tem, da pridejo nenadno in da sodobniki njih dalekosežnega pomena povečini ne spoznajo. Prvem koraku v vesolje pa bodo sledili drugi, še večji, k Luni, k drugim planetom in morda še dalje. Bodočnost se je začela — danes. Po novem veku se je začel — vesoljski vek.

Vatikansko glasilo k letu v vesolje

Glasilo Sv. stolice „Osservatore Romano“ in vatikanska radijska postaja sta med prvimi poročala in zavzela stališče k uspelemu prvemu poletu v vesolje in povratku majorja Jurija Gagarina.

„Osservatore“ je med drugim pisal:

„Znanstvene resnice ne poznajo meja in tehnični napredek je dobrina, ki gre v prid celotnemu človeštvu. Prve znage človeka v vesolju, ki po vrstnem redu danes pripada Rusiji, pa ni moč pripisati zaslugi samo ene skupine ljudi ali samo ene zastave (države, op. ur.). Tako v znanosti, kot tudi v tehniki nič ne pripada izključno le enemu ter tudi ni nič improviziranega, kajti sleherno znanstveno odkritje je le višek h kateremu so prispevali mnogi ljudje različnih miselnosti in iz vseh dežel.

Vsekakor pa današnji veliki mejnik ne kali in ne vznemirja našega verskega prepričanja, temveč ga razveseljuje in potrjuje. Vsako novo in popolnejše darilo razuma in življenja nas tudi navajalo k temu, da verujemo, častimo in dajemo zahvalo božanskemu izvoru tega življenja, ne pa da bi ga zanikali.“

K dnevju gozda, 24. aprila:

Šumijo gozdovi domači...

Zadnja leta je navada, da en dan v letu posvetimo praznovanju gozda. Morda poziva po vsem svetu razširjene organizacije, naj se vsi en dan v letu zamislimo in skušamo dojeti pomen gozda, marsikdo ne razume in se mu zdi vse skupaj nepotrebna propaganda. Tam, kjer je gozdov še dovolj, njihovega pomena gotovo ne cenijo toliko kot tam, kjer gozdov primanjkuje. Če se zamislimo in se poglobimo v raznolike funkcije gozda, kaj hitro spoznamo smisel poziva svetovne organizacije in se v polni meri tudi zavedamo, kakšnega pomena je gozd.

Ako zasledujemo zgodovino človeštva, ni težko priti do zaključka, da je pomenil in še pomeni gozd za kulturni in gospodarski razvoj človeštva neposredni predpogoj in da so mogli doseči napredek in blagostanje le tam, kjer so znali ohraniti gozdove. Povsod, kjer so gozdove uničili, sta se pa naselila stiska in ubožstvo ter pregnala visoko razvite kulture in gospodarsko blagostanje. Dandanes smo že spoznali važno vlogo gozda in prišli do spoznanja, da moramo gozdove ohraniti tudi tedaj, če bi njegova gospodarska vrednost, to se pravi vrednost lesa, tako padla, da bi se proizvodnja lesa ne izplačala.

V izrazito industrijskih pokrajinah, kot n. pr. v Porurju in drugod po svetu, je blagodejni vpliv gozda prekosil že zavoljo tega, ker ohranja vodo in z njo oskrbuje prebivalstvo, njegov gospodarski pomen. Znano je, da je prišla oskrba z vodo že do kritične točke in je že bila nevarnost, da bo pomanjkanje vode onemogočilo nadaljnji industrijski razvoj. Primerov za to ne manjka ne v zgodovini in ne v sedanosti. Preveč bi bilo, navajati tu primere iz tujine, zato se ozrimo na neposredne probleme ožje domovine, ki niso nič manj koščljivi, čeprav so drugačni.

Morda bo kdo menil, da je primerno na poseben način praznovati dan gozda tam, kjer je položaj gozdov že kritičen; tam pa, kjer je še dovolj gozdne površine, kot n. pr. pri nas na Koroškem, kaj takega ni treba posebej poudarjati. Vendar ne bo odveč, če si malo pobliže ogledamo položaj gozdov, kajti stanje ni tako rožnato, kot na prvi pogled izgleda. Vsi brez izjeme bomo namreč kaj hitro spoznali, da bo treba tudi našim gozdnim površinam posvetiti v bodoče več pozornosti, kot so je bile deležne doslej, kajti vsi brez izjeme smo v neki meri odvisni od gozda in smo z njim v gotovih odzirljivih povezani. Eni smo z gozdom povezani po gospodarski strani, drugi pa po idealih. Kot prebivalci gozdnate dežele, ki določa in usmerja naš način življenja ter vpliva na naše gospodarstvo, se moramo zavedati pomena gozdov in skrbeti vsak po svojih močeh za to, da gozdovi ne utrpijo kake trajne škode. Na ta način podpremo tudi tiste, ki imajo neposredno opravka z gozdom, pri njihovih prizadevanjih za ohranitev gozdnih površin in za izboljšanje njih nege. Razumljivo, da se morajo tisti, ki imajo neposredno opravka z gozdom (lastniki gozdov in gozdarji) te-

Tržno poročilo: 13. 4. 1961

Zveza Reifeiznovk je poslala v Innsbruck 1 vagon goveje živine. Na Dunaj pa je bilo poslanih 63 reagentov za zakol. V Italijo in Zapadno Nemčijo smo pretekli teden izvozili 161 glav goveje živine. Cene so se le s težavo obdržale. Na kmetiji plačujejo kilogram žive teže: voli in biki 10.50 do 12.— S; telice 10.— do 11.— S; krave 7.— do 9.— S.

Na Koroškem je ponudba prašičev za zakol še vedno velika. V Zapadno Nemčijo smo izvozili v preteklih sedmih dneh 1 vagon prašičev za zakol, 125 v komisijko prodajo na Dunaj in Wiener Neustadt. Na kmetiji so plačevali za kg žive teže 11.— do 12.— šilingov.

Prodaja telet za zakol je malenkostna. Cene za živa teleta na kmetiji nihajo za kg med 14.— in 15.— šil.

Na celovškem trgu je padla cena za odlojke in plačujejo sedaj za kg žive teže od 15.— do 19.— šilingov. 6. aprila od 240 odlojkov, ki so bili naprodaj, ni bilo mogoče prodati 130 oddojkov.

Koroška je izvozila v preteklih dneh v Italijo tudi še 42 konjev.

Sveža jajca plačujejo na trgu v Celovcu na drobno po 90 grošev.

meljiteje baviti z vprašanji gozda kot ostalo prebivalstvo. K temu jih kratko malo prisili že samo dejstvo, da je celotno gospodarstvo Koroške v pretečni meri zgrajeno na lesnem gospodarstvu in da temelji tudi blagostanje vseh prebivalcev na tej surovini.

V kakšni meri temelji industrijska proizvodnja Koroške na lesu, je razvidno že iz števila delovnih moči, ki jih zaposlujejo žage in raznovrstne industrije lesnih izdelkov. V teh industrijskih panogah je namreč zaposlenih največ delavcev. Tudi vrednost proizvodnje industrijskih panog, ki predelujejo les, močno presega vrednost drugih proizvodov. Najbolj pa nam pred očijo to podatki o izvozu lesa in lesnih izdelkov.

Do tu vse lepo in prav! Toda ali se vam ne zdi, da pri vsem tem nikdar ne smemo prezreti zmogljivosti in donosnosti naših gozdov? Ali se ne bi dala povečati donosnosti naših gozdov na kak način tako, da sečnje ne bi več ogrozile »zelene hranilnice«? To in podobna vprašanja se tičejo široke javnosti prav tako kot lastnikov gozdov. Ali ni morda med nami ljudi, ki zapuščajo dom in zahtevajo za dediščino od kmeta in od gozda več, kot sta ta dva zmožna dati? Če smo prepričani — kar bi moral biti vsak izmed nas — da je gozd za naš obstoj neobhodno potreben, se moramo tudi zavedati dolžnosti, da vsak po svojih močeh in v svojem krogu pomaga odvrniti škodo v gozdu in ga na ta način ohranjati za bodoče rodove.

Gozdarstvo pod drobnogledom

Tudi za avstrijsko gozdarstvo se spreminjajo, podobno kot v vsem gospodarstvu, pogoji za proizvodnjo in okoliščine na področju prodaje. Spričo tega se mora gozdar-

Za gospodinje:

Sodobna ležišča

Če nas pot popelje visoko na sever ali na topli jug, vidimo povsod, da vlada stanovanjska kriza. Marsikje se morajo ljudje zadovoljiti z enim samim prostorom, v katerem živijo ves dan.

Prav ta stanovanjska kriza je privedla do popolnoma novega načina opremljenja stanovanj. Oglejmo si nekdanje spalnice: natrpane so z različnimi kosi pohištva, ki nimajo nikakih smotnih oblik, a razvrščeno pa je v največjem in najlepšem stanovanjskem prostoru. Družina pa se stiska v kuhinji, ki je po navadi temna.

Napredni gradbeniki so že pred leti začeli drugače razporejati stanovanjske prostore. Spalnice so odredili majhen prostor. Najvažnejši del pohištva vsake spalnice je postelja, poleg katere je majhno stojalo ali polička, ki služi za nočno omario. V taki spalnici imamo le še veliko, do stropa segajočo omaro.

Kako pa je v družinah, kjer število družinskih članov počasi narašča? Vsak družinski član mora imeti svojo posteljo, a stanovanje se težko menja. Tudi tukaj so nam priskočili na pomoč razsodni arhitekti in nam pripravili nekaj ležišč, ki jih lahko uspešno uporabljajo številne družine, ne da bi jim manjkalo prostora.

Ponoči vidimo v sobi tri otroke, ki spijo vsak na svojem ležišču — toda postelje so neenako visoke... Zjutraj pomakne mamica nižjo posteljo pod višjo in tako zavzamejo tri postelje le prostor ene same. Otroci si pa sami izberejo višjo ali nižjo stojajočo posteljo. Vse te postelje pa so izdelane iz cenenejšega lesa, a vložki so napolnjeni s kvalitetno žimo. Gospodinji pa je čiščenje zelo olajšano, ker postelje niso tako težke in masivne, kakor so bile postelje naših babic in prababic.

Obličite mojo stalno razstavo o gospodarstvu, poljedelstvu, gospodinjstvu in tehniki (prispele novi kmetijski stroji, pralni stroji, radioaparati itd.)

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPŠ, TIHOJA, P. Dobrla ves

stvo vedno znova prilagoditi novim prilikam.

Tehnični napredek in pomanjkanje delovnih moči na deželi po svoje pospešujeta vedno hitrejšo opuščanje svoj čas brez dvoma upravičenih oblik gospodarstva, kar ima za posledico, da se tudi naše gozdno gospodarstvo prizadeva pridelati čim več in čim boljše les za nadaljnjo uporabo. Za to pa je treba spremeniti sestav naših gozdov. Ta sprememba je v Avstriji v polnem razmahu, ker je deležna podpore s strani ministrstva za kmetijstvo in gospodarstvo. Takozvana sprememba sestava (Bestandsumwandlung) obsega letno nekaj tisoč hektarov in jo izvajajo navadno s pomočjo najmodernejših pripomočkov. Cilj teh prizadevanj je, spremeniti vse ne več sodobne gozdne površine v donosne gospodarske gozdove.

V preteklih stoletjih je bilo oglje glavni proizvod gozda. Les za drva je bil večjega pomena v območju večjih mest in na ozemljih, ki niso imela dovolj gozdne površine.

Že precej časa pa stoji gozdarstvo v »stoletju lesa za nadaljnjo uporabo«, dasiravno so veljali v nekaterih področjih do nedavnih let še tudi drugi gospodarski cilji. Na Severnem Gradiščanskem in v Nižji Avstriji imajo še danes prostrana področja z nizkimi gozdovi, ki dajejo praktično le les za drva. V vzhodnih alpskih deželah so še velike površine grmičastega gozda, ki služijo le še poljedelstvu, se pravi obnavljanju in gnojenju zemlje. Za gorske kmetije je še vedno velikega pomena pašni gozd, ki je redek in vsebuje veliko macesnov in služi istočasno tudi živini za pašo. V gričevnatih predelih pa je še dandanes gozd dobavitelj stelje za živino, ker se gozdarji še niso prilagodili donosnejšim načinom gozdnega gospodarstva in podrejajo svoje gozdove temu proizvodnemu cilju.

Gospodinje! Mislite na to, kadar boste urejale sobe svojim otrokom...

Čudežna krpa

V velikih trgovinah prodajajo različne gospodinjske pripomočke po zelo ugodnih cenah. Poleg mnogih stvari, ki jih žene nakupujejo, smo opazili, da segajo kaj rade po čudežni krpi.

V lepem celofanskem ovoju je zavita čudežna krpa, ki je izdelana iz posebnih kemičnih mas. Barve je različne, kot tudi velikosti in oblike. Pri uporabi pa gospodinje ne smejo pozabiti na nekaj nasvetov, ki bodo podaljšali trajnost krpe.

Namočiti jo moramo v mlačno vodo, jo ožeti in šele tedaj uporabljati. Z njo lahko umivamo okna, vrata, ploščice, oljnate stene in slično. Ko je krpa umazana, jo dobro izperemo v mlačni vodi ter nadaljujemo z delom. Ker ta krpa ne pušča nikakih vlaken na obrisanem pohištvu, gre delo hitro izpod rok. Po vsaki uporabi krpo dobro zmencamo, splahnemo in jo posušimo v senci ali daleč od štedilnika. Lahko jo tudi prekuhamo v rahli milnici. Če bomo po vsaki uporabi s krpo ravnale tako, nam bo služila nekaj mesecev...

Na kratko

V Švedskem glavnem mestu Stockholmu je neki učitelj dolgo premišljeval, kaj bi izročil svoji ženi kot darilo za rojstni dan. Za svoj praznik pa je žena našla na mizi list papirja, na katerem je stalo: »Ljubim Te.« napisano v 112 različnih jezikih.

V veliki newyorški trgovini, ki prodaja na obroke, je obešen tale napis: »Bogatini ne doživijo v življenju nikdar tistih najlepših trenutkov, kakor jih ima človek, ki je plačal zadnji obrok.«

Srebro je tudi zdravilo. Na starih papirusih je zapisano, da so se v nekdanjem Egiptu skušali zdraviti s srebrnimi ploščicami in listki. Ta reč je dolgo veljala za praznoverje, zdaj pa so dognali, da srebro uničuje bolezenske klice. S kemičnimi spojinami prepojene obveze so baje še bolj učinkovite kot kovinski lističi.

Šoferski kotiček

Kdor dobro vidi, bolje vozi

Ne vem, če vam je že znano ali ne, da 80 odstotkov vseh ljudi nima popolnoma zdravih oči, se pravi, da ne vidijo čisto jasno. Do tega zaključka so prišli strokovnjaki za prometno medicino v Mainz. Ti gospodje celo trdijo, da bi se dvajsetim od stotih, ki so se ponesrečili na cesti, najbrž ne pripetilo nič hudega, če bi se bili prej pobrigali za svoje oči in si izboljšali vid.

Kako pa je z vami? Ali so vaše oči zdrave in vaš vid v redu? Dandanes mora predvsem vsak, ki sedi za volanom motornega vozila, skrbeti za dober vid. Starejšim ljudem in tistim, ki dvomi v svoje oči, ker se jim zdi, da ne vidijo dobro, priporočajo izvedenci za prometno medicino, naj obiščejo zdravnika za oči, da jim, če je potrebno, predpiše odgovarjajoča očala. Morda si tudi vi vzamete kdaj toliko časa, da greste k zdravniku za oči, če se vam zdi, da z vašim vidom ni vse tako, kot bi moralo biti?

Volan na desni?

Človek bi ne verjel, če bi ne bral sam, da so se v Švici pojavili glasovi, ki zahtevajo, naj bi v bodoče imeli avtomobili volan na desni strani. Tisti, ki se zavzemajo za to, trdijo, da zahteva prav dejstvo, da moramo voziti po cesti desno, tudi krmilo na desni strani. Če bolj natanko pomislimo, jim skoro moramo pritrditi. Čemu so pravzaprav uvedli svoj čas volan na levi strani vozila? Samo zavoljo boljšega pregleda pri prehitvanju. Vse prav in lepo. Takrat, ko še ni bilo toliko motornih vozil na cestah, je bilo to morda smotno. Dandanes pa se največ nesreč zgodi ravno pri prehitvanju. Nekaj torej le ni čisto v redu.

Moderni, zgoščeni cestni promet zahteva previdno prehitvanje. Volan na levi strani pa daje vozaču lažnivi občutek varnosti v trenutku, ko se pripravlja na prehitvanje. Ker se vse preveč približa onemu, ki ga namerava prehiteti, izgubi pregled čez cesto pred seboj in mora zato nenadoma smukniti izza sprednjega vozila. Če pa bi bilo krmilo, volan, na desni strani voza, bi videl vozač, če bi se držal desnega roba ceste daleč predse in bi se moral tudi na prehitvanje pripraviti na daljšo razdaljo, kar bi izključilo vsako nenadno in brezobzirno prehitvanje. Če bi bil volan na desni, bi tisti, ki prehitva, vozil tudi bolj tesno ob predniku, ker bi točno videl razdaljo med obema voziloma: svojim in tistim, katero prehitva. Vozači za volanom na levi strani, kot ga imajo pri nas skoro vsa vozila, čutijo naravnost potrebo in nepremagljiv nagon, da vozijo bolj po sredi ceste, kot bi bilo treba. S tem, če je volan na desni strani, pa se da doseči, da se vozač drži bolj desnega roba ceste, ker vidi koliko ima še prostora. Če je volan na desni strani, sedi vozač tako, da laže presodi razdaljo med seboj in pešci ter kolesarji ob desnem robu ceste. Vozač, ki sedi na levi strani vozila, usmerja svoj pogled v prvi vrsti naravnost in na levo, ker vidi cestišče na levi strani. Vozač z volanom na desni strani pa vidi cestišče na desni. Zato se nehoti tudi bolj drži desnega roba ceste.

Prednosti volana na desni strani pa so najbolj otipljive pri nočni vožnji. Vozača za volanom na levi strani slepijo nasproti prihajajoča vozila. Če pa je volan na desni, vozača ne zadenejo žarometi nasproti prihajajočega direktno v lice in zato tudi lahko bolj natančno vidi predse, čeprav ima zaradi zasenčenih žarometov slabšo razsvetljavo. Veliko laže zapazi zapreke na desnem delu cestišča ta kot pa oni, ki sedi levo. Kot vidite, navsezadnje Švicarji pametno mislijo in kdo ve, če končno s svojim prepričanjem le ne bodo prodrli. Dokazi, ki jih imajo v rokah zagovorniki volana na desni strani, so dobro utemeljeni in bi zaslužili, da o njih dobro razmislijo tudi tisti, ki gradijo avtomobile in kujejo zakone.

P * I * S * A * N * O * * B * R * A * N * J * E

James Joyce:

Bazar

(Nadaljevanje in konec)

Koliko norosti brez števila je kamilo moje budne in speče misli po tistem večeru! Rad bi bil uničil puste dneve, ki so prišli za njim. Jezil sem se na šolo in na nalogo. Ponoči v spalnici in podnevi v razredu se je njena podoba silila medme in med stran, ki sem si jo prizadeval brati. Nekdo mi je klical zloge besede »Araby« skozi molk, v katerem se je pasla moja duša, ter metal name nekak velikonočni čar.

Prosil sem, da bi me v soboto večer pustili v bazar. Teta se je začudila in izrekla upanje, da ne gre za kako prostozidarsko zadevo. V šoli sem le slabo odgovarjal. Videl sem, kako se je učiteljevo obličje spreminjalo od ljubeznivosti do strogosti. Dejal je, da upa, da se nisem začel leniti. Nisem mogel zbrati svojih blodečih misli. Skoraj nisem imel nič več potrpljenja z resnim življenjskim delom, ki se mi je zdaj, ko je stalo med mano in med mojim poželenjem, zdelo otročja igra, zoprno enolična otročja igra.

V soboto zjutraj sem spomnil strica, da bi zvečer rad šel v bazar. Brskal je po stolu v sprejemnici, kjer je iskal krtačo za lase, in mi na kratko odvrnil:

»Vem, fant.«

Ker je bil tukaj, nisem mogel iti v prednjo sobo ter leči k oknu. Čutil sem, da je v hiši slaba volja in sem jo počasi mahnil proti šoli. Zrak je bil neusmiljeno oster in že me je dajalo srce.

Ko sem prišel k večerji, strica še ni bilo doma. Bilo je še zgodaj. Sedel sem in nekaj časa strmela v uro. Ko me je njeno tikanje začelo dražiti, sem odšel iz sobe. Zavil sem po stopnicah ter prišel v zgornji del hiše. Visoke, mrzle, prazne, mrke sobe so me sprostile, da sem prepevaje hodil iz druge v drugo. Skozi prednje okno sem videl prijatelje, kako so se igrali spodaj na cesti. Njihovi kriki so prihajali do mene šibko in nerazločno. Naslonil sem čelo na hladno steklo ter gledal na temno hišo, kjer je živela ona... Morda sem stal tam uro dolgo, ne da bi bil videl kaj drugega, kakor postavov v rjavi obleki, ki jo je upodabljala moja domišljija in ki se je je luč iz cestne svetilke obzirno dotikala na upog-njenem tilniku, na roki vrh ograje in na robu pod obleko.

Večerjo smo podaljšali na več kakor uro, toda strica še vedno ni bilo. Začel sem hoditi po sobi in stiskal pesti. Teta je rekla:

»Bojim se, da s tvojim bazarjem to božjo noč ne bo nič.«

Ob devetih sem zaslišal stričev ključ v večnih vratih. Slišal sem ga, kako je govoril sam s seboj in kako se je zamajalo stajalo, ko je sprejelo težo njegovega površnika. Ta znamenja sem si znal zaglagati. Ko je bil stric na pol večerje, sem ga prosil za denar, da bi šel v bazar. Bil je po-

zabil. Teta mu je odločno dejala:

»Mar mu ne moreš dati denar in ga pustiti, naj gre? Saj si ga že tako in tako dovolj dolgo zamudil.«

Stric je dejal, da mu je zelo žal, da je pozabil. Vprašal me je, kam grem, in ko sem mu povedal v drugo, me je vprašal, če poznam »Arabčovo slovo od konja«.

Ko sem zapuščal hišo, je teti začenjal praviti začetne vrstice tega dela.

Koračil sem po Buckinghamski cesti proti postaji ter trdno stiskal v roki goldinar. Pogled na ceste, ki so bile natlačene s kupovalci in so žarele v plinski svetlobi, me je spomnil namena moje poti. Sedel sem v tretji razred zapuščenega vlaka. Po neznoznem obotavljanju je vlak počasi od-rinil s postaje. Lezel je med podrtimi hišami in čez mečikajočo reko. Na postaji Westland Row je pritisnila k vratom voza množica ljudi, toda čuvaji so jih odrinili, češ da je to posebni vlak za bazar. Ostal sem sam v praznem vozu. Čez nekaj minut je vlak zavozil ob zasilno leseno ploščad. Stopil sem na cesto in z razsvetljene ure razbral, da manjka deset minut do desetih. Pred mano je bilo veliko poslopje, ki je razkazovalo isto čarobno ime.

Nisem mogel najti nobenega vhoda za vstopnino. Ker sem se bal, da bodo bazar zaprli, sem naglo smuknil skozi vrtljiva vrata ter utrujenemu možaku ob njih potisnil v roko cel šiling. Znašel sem se v veliki dvorani, ki jo je na pol višine robila galerija. Skoraj vsi oddelki so bili zaprti in večina prostora je bila v temi. Čutil sem molk, podoben tistemu v cerkvi po službi božji. Boječ se sem stopil proti sredi bazarja. Nekaj ljudi se je zbiralo okoli stojnic, ki so bile še odprte. Pred zastorom, čez katerega je bilo napisano »Café Chantant«,

EMILIJAN CEVC

Miza

(Iz zbirke »Preproste stvari«)

Tiha družica našega življenja, lepa, težka miza — nisem se zavedel tvoje dobrotnosti, dokler nisem stopil v hišo, kjer te ni bilo.

Bilo mi je nekako tako kot po pogrebu.

Težek duh po prahu in dimu se je skrival pod nizkim stropom, vse je bilo prazno; le razbito steklo je ležalo po tleh in umazane cunje. Izba je bila pusta in mrtva kakor srce brez ljubezni. Želja, da bi se oko nekje odpočilo, da bi telo našlo nekaj, ob čemer bi zautilo svoje razsežnosti, me je bolela v zadnjem vlakencu telesa in ni našla izpolnitev. Nekaj tujega, sovražnega se je gnetlo v nizki izbi, da je postalo človeku od obupa grenko v ustih. Moral sem stopiti pred hišo, kjer sem sedel na razpadajoči rob vodnjaka in mi je delal družbo pokvečen kozolec, osamela, starihava jablana, ki je rodila le še kakor oreh debele sadove, in gozd nad rebrijo, čez in čez poraslo z brinjem.

bil čedno rastel in dekleta ga niso zame-tavala. Sedaj je tičal doma. Na ples je hodil, če je šla Agata z njim, o kateri pa zapišem, da ni rada obiskovala plesov. Na koledovanje pa se Jurij sploh ni več podajal, in najboljši prijatelji ga niso mogli pregovoriti, da si imeli najlepše in najboljše konje. Marljiv je bil v gospodarstvu in briga se je za najmanjšo reč.

Lahko torej zapišem, da smo pričeli na Visokem novo življenje in da se nam je dobro godilo. Dosti smo pridelavali in brez težave smo plačevali štirje in davščine, da si jih je bilo več od kamenja v Sori.

O sebi ne morem nič posebnega zapi-sati. Agata mi je napravljala zadovoljno življenje — to je res. Na kaj drugega nisem mislil. Prikrivati pa vendar ne smem, da mi je pričelo na dekletu vse dopadati, in sicer vse vedno bolj. Njena postava je bila lepša od postave vsakega drugega dekleta; in tudi njena govorica se mi je zdela pametnejša od govorice drugih dekličev, kate-re se me niso ogibale, ker se je vendar vedelo, da pride prej ali slej mlada nevesta na Visoko. Tudi tega ne tajim, da sem se z velikim veseljem ozrl včasih Agati v mladi obraz in da mi je bilo posebno všeč nekaj zaručenih rumenih las, katerih pri ušesih ni mogla spraviti pod ruto.

In še nekaj je bilo, kar naj se tudi za-piše. Kakor sem se jaz tu in tam zagledal v deklico, tako se je tudi brat Jurij zagledal v njo, in nekaterikrat sem opazil, da sta se Agata in brat vjela s pogledi, kar se pri me-

sta dva možaka štela denar na pladnju. Poslušal sem, kako cvenketajo kovanci.

Stežka sem se spomnil, zakaj sem prišel sem. Stopil sem k eni izmed stojnic ter začel ogledovati porcelanaste vaze ter rož-nate pribore za čaj. Pri vhodu je mlada dama govorila in se smejala z dvema mladi-ma gospodom. Opazil sem po naglasu, da so Angleži, ter površno prisluhnil njihove-mu pogovoru.

»O, jaz nisem nikdar rekla česa takega.«

»O, pa ste rekli.«

»O, pa nisem!«

»Mar ni tega rekla?«

»Je. Saj sem jo slišal.«

»O, to je pa... sleparija.«

Ko me je zapazila, je prišla k meni ter vprašala, če bi rad kaj kupil. Zvok njene-ga glasu ni bil prav bodrilen; zdelo se je, da mi govori tako po dolžnosti. Ponižno sem pogledal na velike vrče, ki so kakor stražniki ob božjem grobu stali na obeh straneh vhoda, in zamrmral:

»Ne, hvala.«

Mlada dama je predstavila enega izmed vrčev ter se vrnila k možkima. Začeli so spet govoriti o prejšnji stvari. Mlada da-ma je enkrat ali dvakrat z očmi blisnila čez ramo proti meni.

Postaval sem pred njeno prodajalno, če-prav sem vedel, da mi to ne bo nič pomaga-lo, da bi svoje zanimanje za njeno blago hlinil kaj bolj prepričljivo. Potem sem se počasi obrnil ter odšel proti sredi ba-zarja. Spuščal sem belič na groš v svojem žepu. Potem sem zaslišal, kako je nekdo s konca galerije zaklical, da so ugasnili lu-či. Gornji del dvorane je bil zdaj povsem v temi.

Strmel sem v mrak nad sabo in se sam sebi zdel bitje, ki ga preganja ničevost vse-ga in ga zasmehujejo, in oči so me pekle od muke in srda.

Prevedel M. J.

Da, šele kadar človek kaj izgubi, začuti pravo vrednost izgubljenega. Takrat ti je pri srcu, kot bi ti umrlo ljubo bitje.

Šele tedaj sem spet občutil pravo člo-večnost, ko smo od nekod privlekli mizo ter jo postavili v kot med okni nasproti peči. Tedaj je prostor nenadoma zadihal v pradavnem, težkem življenju kakor žival, ki se prebudi ob prvi zarji in vidi, da za jutranjimi gorami rdi mlad dan. Tako mora biti mornarju, ki so mu oči že pijane od večne ravnine morja, ko se spet znajde v pristanu; najzakotnejša krčma ga osvo-bodi omotice, z vsa bitjo se oklene sleherne-ga trdnega oprimka... Zadihal sem praz-nike in mir počitka po delu ter mere last-nega telesa. Življenje je dobivalo zveste, sta-re oblike.

Toda to je že davno, da bi bil pozabil, če bi ne ostala v srcu neka bolečina, nekaj

ni ni nikdar zgodilo. Vselej me je pri tem znotraj zbudilo, da bi bil najrajši pokaral brata, ki je moral vendar vedeti, da dek-le ni za njega in da jo mora puščati v miru, kakor so jo v miru puščali hlapi.

To je vse, kar morem na tem mestu za-pisati o svoji osebi, to je o osebi visoškega gospodarja.

Anno 1693. sem bil na gradu v najem vzela desetino v javorski in hubanjski župa-niji. Tudi sem tisti čas kupil pravico za ples po celi dolini. Škof je oddajal pra-vico, dovoljevati ples, za tri leta. Za vsa tri leta sem plačal trideset cekinov. Meni pa je moral oni, ki je hotel prirediti kak ples, plačati vselej cekin. Imel pa sem obilo pre-pirov, ker je ljudstvo trdilo, da gre dav-ščina samo za ples pri cerkvenih semnjih, kjer se je plesalo na prostem, ne pa tudi za ples po pivnicah in hišah, ki da niso spa-dali pod cekin. Pravdati se nisem hotel, ker izgube ni bilo, posebnega dobička pa tudi ne.

Ti najemi, posebno desetina, katero je ljudstvo plačevalo v obrokih, so mi dajali dosti novega posla. Plačila so se morala za-pisati, da se pozneje ni moglo ugovarjati, da se je plačalo več, kakor se je v resnici. Tudi tu me je podpirala Agata, ker je do-bro pisala, tako da se je tudi pri tem izka-zalo, da bi bila pripravna visoška gospo-dinja. Naj Bog po svoje odloči, on, ki je prvi gospodar vseh gospodarjev! —

(Dalje prihodnjič)

nagonski strah pred praznino... Kajti s srcem se ni šaliti...

Tu je miza, na katero se morem naslo-niti, kamor lahko položim kruh in posta-vim kozarec, miza, ki nas veže v občestvo ljudi, izdelana po merah človeškega telesa, po meri naših kretenj in pregibov... Če stojim, mi sega do bokov, da se lahko uprem nanjo z dlanmi, če sedem, mi sega do srčne jamice. Del svoje podobe smo po-ložili vanjo.

Močna miza, gladim te kakor lepega konja in nikoli se ne morem dovolj naučiti tvojih oblik. Trdno stoji na štirih nogah kakor žival, ki zvečer pije na potoku. Noge so ti povezane z močnimi lenarti, na ka-tere lahko denem utrujen stopala. Stoli okoli tebe so kakor otroci ob materi in klop je kakor mostič pod skalami na poti v pla-nino. V tvojem predalu je bel prt. Slovesni nedeljski prt; njegovi zgibi diše po soncu in kruhu. Nič ni lepšega na svetu, kakor so nedeljska in praznična jutra, ko je miza pregrnjena s tem vezum prtom, da je ka-kor oltar, ki nanj prinašamo darove ne-deljskega blagoslova... Ob prtu počiva velik krušni nož. Pravkar sem spravil v miznico tudi kos papirja, na katerega sem si zapisal pesem, ki jo je snoči prepeval be-rač v gostilni. O dekletu poje, ki je skop-rnelo za fantom, ko je ta odšel Bog v kam. Tudi zmečkana podobica višarske Marije je nekako zašla sem noter, prav taka, kakor je bila tista, ki smo jo otroci tako začudeno ogledovali, ker sta na njej Marija in Je-zus brez rok in brez nog, kakor dva zvon-čka.

Roke mi počivajo na mizi in čutijo njeno toploto, kajti sonce sije naravnost nanjo.

Vedno bolj razumem kmeta, ki so mu na dražbi prodali hišo, in je prenesel, da so mu odgnali živino iz hleva, odnesli poste-ljo, v kateri se je rodil in mu je oče umrl na njej, in ženino poročno skrinjo. Ko pa je ostala v hiši samo še miza, je zarjul in stekel v hlev, privlekel sekiro, s katero je bil podiral drevesa v gorah, jo dvignil ter na vso moč zamahnil, da se je miza razklala po vsej dolžini in zahrščala, kot bi bila kriknila v smrtni grozi.

»Mize pa ne! Mize pa ne!...«

V tem kriku in tem zamahu je planila na dan vsa bolečina, ki se je zagrizla v mo-ža ob izgubi domačije. Vse njegovo življe-nje se je razklalo, življenje, ki je zorelo ob tem družinskem prestolu. Poprej je bil ka-kor kralj za svojo mizo in vsa družina je bila zbrana v srčno celoto. To je bila miza velikonočnega blagoslova in božičnega po-trkavanja, miza, ki so na njej tolikokrat počivale trudne roke družine, miza, ki sta jo tolikokrat posvetila molitev in veselje, za katero so se otroci učili prvih črk, zbirali žito in fižol — otroci, že zdavnaj razkrop-ljeni po svetu! — Preveč je bilo bolečine, da bi jo moglo prenesti eno samo srce...

In razklal je mizo na drobne kosce. Ta-ko divji je bil, da se mu nihče ni upal približati. Potem je zasekal sekiro v podboje večnih vrat, se obrnil in odšel proti gozdu. Niti enkrat se ni več ozrl.

Tako je bilo!

Moram stopiti na vrt, odlomiti cvetočo jablanovo vejico ter jo položiti na mizo, kar storim s tako ljubeznijo in spoštova-njem, kot bi jo polagal k Marijinim no-gam.

Zdaj se mi zdi, kakor bi suhi, mrtvi les pognal zdravo vejico, ki je vzcvetela v našo radost.

Dve zlatozeleni muhi stopicata okoli krušne drobtine na robu mize.

Vse me navdaja z veseljem in zaupa-njem.

Pred oknom zveni pomlad. Sadovnjak cvete in med travo žare cvetovi regrata. Skale v gorah počivajo sredi mladega zele-nja in sonca. Na tepki se dva ptička ukvar-jata z gnezdom.

Nevidna teža me upogiba, da bi najrajši pokleknil.

Pri cerkvi zvoni na čast Kristusovemu trpljenju.

Tedaj nenadoma, kakor bi bil doslej slep, zapazim, da je preprosti mizar vrezal na sredno mize:

srce,
dva nageljna ob njem
in sveto ime
+
IHS

Visoška kronika

37

Dr. Ivan Tavčar

Ko je prvič s pečo na glavi stopila v moji in Jurijevi družbi k nedeljski maši je bilo pri cerkvi veliko občudovanja in dopovedovanja. Sodilo se je, da je v dolini malo tako zalih deklet, kakor je naša Aga-ta.

Bila je pobožna. Rada je molila in ta-ko lepo se je vedla pri božji službi, da jo je hvalil gospod župnik Jager, kadar sem govoril z njim. Bil je pobožen in pameten mašnik, samo prezgodaj je umrl. Pokopali smo ga tik cerkvenega zidu, pri malih stran-skih vratih.

Tudi drugače mi deklica ni delala skr-bi, posebno ne, ker ni gledala za možkimi. Na ples je včasih zašla in tudi na prejo, pa vselej z bratom Jurijem. Nikdar nista dolgo izostala, kar mi je bilo kot gospo-darju prav, ker ples in preja prav rada po-kvarita mlado žensko. Zato je duhovni oče v cerkvi večkrat govoril proti obema.

Odkar je bila Agata pri hiši, se je brat Jurij docela izpremenil. Prej ga ni bilo plesa pri tej ali oni podružnici, da bi ne šilil nanj. Tudi koledovanja ni bil nikdar sit. Privabil je iz Poljan, iz Sestranske vasi in še od drugod štiri ali še več konjиков, da so potem cele tedne jezdarili po loški oko-lici okrog in peli od hiše do hiše. Fant je

Po sledovih Eichmannovih žrtev

(Nadaljevanje s 1. strani)

V Oswiecimu in Birkenauu blizu Krakowa na Poljskem, ležijo sveži venci in šopki rož na spomladanskem snegu — na kraju, kjer so nacisti pomorili s plinom ali drugače nad 4 milijone ljudi. V Oswiecimu so še drugi »spomini« na zločine, človeške koščice, ki gledajo iz zemlje na krajih, kjer so sežigali žrtve, in deli okostij na dnu ribnika v birkenauskem taborišču.

V Dachauu je na kraju, kjer je stal komandant taborišča med apeli, preprosta kapela s preprostim oltarjem. V taborišču so sovražili apele, ko so morali slabo oblečeni, izmučeni in sestradani jetniki stati ure in ure, ter prenašati krutosti sadističnih esovcev.

Vprašanje, ki se danes pojavlja vedno pogosteje, zlasti v zvezi z Eichmannovim procesom je, kaj menijo danes Nemci o nacističnih zločinih izpred dveh desetletij?

Majhen del odgovora na to vprašanje sem dobil od mladega študenta heidelberške univerze, ki se je med velikonočnimi počitnicami v Münchenu preživljal s tem, da je vozil avtomobil za neko turistično agencijo. Peljal me je v taborišče, kjer sam še ni bil nikoli, o katerem pa je že slišal.

Bil je star kakih devetnajst let. Privolil je, da mi bo prevajal napise. Bil je zelo vljuden, toda na moja vprašanja mi je komaj odgovarjal. Kako hladen človek, sem si mislil.

Obiskovalec lahko vidi številne originalne esosovske dokumente in zbirko raznih predmetov, od jetniških uniform do mučilnega orodja in osebnih predmetov pomrlih ali ubitih jetnikov. Tu so tudi številne fotografije krematorijev v obratu in fotografije življenja ali umiranja v taborišču.

Koliko ljudi je tu umrlo? Tega ne ve nihče. Ocene so zelo različne. Pastor Martin Niemöller, ki je preživel vsa vojna leta v taborišču, je žrtve ocenil na 238.756.

V tem taborišču niso uporabljali plina, toda velika betonska dvorana za umore s ciklonom je bila skoraj dograjena, ko je bilo taborišče osvobojeno. Poglavitni način pobijanja je bilo streljanje, skupaj z vislicami, poleg tega pa je mnogo jetnikov umrlo zaradi nečloveških medicinskih poskusov, pa tudi mučenje do smrti je bilo nekaj vsakdanjega.

Pri obhodu taborišča se mi je moj molčeči vodič kmalu izmaknil in se mi je vso pot izogibal. Ko sem prišel do krematorija, me je spet zagledal in je izginil skozi druga vrata.

V krematoriju so štiri peči in pred njihovi žreli stojijo mehnične nosilnice, s katerimi so porivali trupla v peči. V samih pečeh so bili šopki nedolžnega spomladanskega cvetja. Vsenaokrog po zidovih visijo venci in spominske table. V krematoriju je bilo več obiskovalcev in vsi so skušali dojeti vso strahoto tega prostora. Vsi so bili tiho.

Vrba-žaluzjka pred krematorijem, kakih pet metrov visoka, meče kaskado zlatega lista po travniku, čez katerega pelje peščena potka. Od tu sem videl svojega šoferja, kako strmi v nekaj pod vrsto smrek. Stopil sem tja, pa je izginil. Gledal je bil strelišče, kjer so samo jeseni leta 1941 po-

strelili 6000 Rusov, za njimi pa še neštete druge. Jarek, ki pelje iz velikega rova, je obraščen z marjeticami. Na tabli pred streliščem piše: »Krvavi jarek«.

Na povratku v München sem vprašal svojega mladega prijatelja iz Heidelberga, kaj misli on o vsem tem. Nič mi ni odgovoril. Nato sem ga vprašal o bližnjem procesu proti Eichmannu. »Ne bi smelo biti procesa,« mi je odgovoril. Kaj pa menijo o tem ostali študentje? »Isto.« Kaj pa pravica? »Pravica, to že, toda mi študentje s tem nismo imeli nič opraviti.«

Ko sem mu plačal za vodstvo, se mi je zahvalil z nasmeškom in labnim priklonom. Toda trenutek kasneje me je v veži hotela nekdo pocukal za rokav. Bil je moj študent. Stisnil mi je roko: »Gospod, zadovoljen sem, da sem šel z vami,« je stisnil iz sebe in hitro odšel.

Novi pripomočki za spravilo lesa

Minuli petek je vodstvo Kmetijske zbornice na Koroškem časniki informiralo o svojem delu na področju gozdnega gospodarstva. Iz izvajanj predsednika zbornice g. Gruberja in predstojnika gozdnega oddelka dipl. ing. Samideja posnemamo, da je zbornica v zadnjih 13 letih zgradila ali pomagala zgraditi 2500 km gozdnih vozniških poti. Je to znatna številka, če pomislimo, da znaša dolžina deželnih cest na Koroškem skupno 1300 km, zvezne ceste pa merijo le 1200 km. Konjska vprega pri prevozu lesa se je preživela in na njeno mesto je stopil motorizirani transport. Les pa je postal tudi ena izmed najdragocenejših surovin sodobnega gospodarstva, zato je bilo treba spraviti izgube pri spravljanju lesa na najmanjšo mero. Spuščenje lesa v dolino z lastno težo („lifranje“) tudi kolikor mogoče omejeno, kajti pri tem so bile prevelike izgube dragocene lesne substance. Dolge žičnice so se tudi preživele, ker je na njih mesto stopila gozdna vozna pot, pač pa so, posebno v hribovitih legah, kjer ni moč speljati poti, v povečani meri potrebne srednje in kratke žičnice. Izkušnja je pokazala, da se gozdna pota hitro amortizirajo (poplačajo) in

da je tudi spravilo lesa z žičnicami, kjer je to potrebno, kljub sorazmerno visokim stroškom pri montaži žičnic, gospodarsko smotrnejše kot stari načini spravljanja.

Sledila sta nato dva filma, ki sta nazorno prikazala delo moderne žičnice, ki je konstrukcija ing. Janeschitza, vodje oddelka za žičnice pri Koroški kmetijski zbornici. On s svojimi petimi možmi spravi na leto s 17 žičnicami okrog 20.000 kub. m lesa v dolino. Ker so nabavni stroški za žičnice veliki in je za razne lege treba imeti specialne žičnice, zato se posameznim gozdnim gospodarstvom ne izplača kupovati lastnih žičnic, ampak se obračajo na Kmetijsko zbornico. Predstava je pokazala, da je žičnica „J2“ res praktična ter omogoča spravljjanje lesa iz kakršne koli točke ob trasi. Kot je pojasnil predstavnik firme Hinteregger iz Beljaka, ki izdeluje v licenci žičnice tipa „J2“, se lete že dobro uveljavljajo tudi v inozemstvu in obetajo postati, kljub močni švicarski in švedski konkurenci, uspešen avstrijski izvozni artikel, posebno ker je tudi njihova konstrukcija trpežna, cena pa sorazmerno nižja kot ona konkurenčnih firm.

Novosti iz mestnega gledališča

Ob prehodu v zadnjo tretjino letošnje gledališke sezone je na tiskovni konferenci minuli četrtek intendant Böhm podal poročilo o dosedanjem dogajanju na deskah celovškega gledališča ter nakazal program za naprej. Med operami je na programu Auberjev »Fra Diavolo«, kot poslastica pa velja omeniti Caninovo komedijo »Ne od včeraj« (Born Yesterday), v kateri bo gostovala Hildegard Knef iz Berlina. Caninovo delo je kot film doživelo svetovni uspeh. Sodobno dramatiko boste pa zastopala Bucherjev »Woyzek« ter Brechtovo »Lukulovo zaslišanje«.

Gledališka uprava je znatno povečala svoj inventar z nakupom večje partije kostimov pri zvezni gledališki upravi na Dunaju. Tako se je garderoba tukajšnjega gledališča, ki šteje okrog 17.000 kosov povečala še za nadaljnjih 3000 kosov. Ustrezno skladišče inventarja, posebno kostimov je velik problem, ki je šele nedavno bil rešen

z najemom podstrešnih prostorov v gradiču Ehrenhausen pri Celovcu. V kratkem bodo iz 5 različnih skladišč prepeljali garderobo in kuliserije v Ehrenhausen. Tako je ta prijazni gradič, ki je svojčas dajal streho žganjarni, zadobil zopet koristno, v gotovem pogledu sorodno, družbeno funkcijo, kajti tako žganje kot teater služita razvedrilu človeškega srca.

„HALLEINER MOTORENWERKE“

tovarna motornih vozil po osredotočtvi svoje proizvodnje na najprimernejše tipe, predstavlja javnosti svoje najboljše in potrebam najbolj ustrezajoče izdelke, kot priča barvna priloga v današnji številki našega lista.

MALI OGLASI

Trpežne posteljne odeje 98.— šil.; — brokatne in z volno polnjene 228.— šil., sedaj ugodno na prodaj pri SATTLER, Klagenfurt, am Heuplatz.

KUPIM

stanovanjsko hišico ali „kajžo“, najraje v kakem slovensko govorečem kraju Koroške. Ponudbe pošljite na upravo lista pod „Takošnje plačilo“.

ZAHVALA

Za mnoge izraze iskrenega sožalja, za številno udeležbo pri pogrebu naše pokojne ljube matere, stare matere, tašče in tete, gospe

Terezije Novak

kakor tudi za njej poklonjene vence in cvetje se ob tej priliki vsem prav prisrčno zahvaljujem. Posebej se čutim dolžnega, zahvaliti se mestnemu župniku preč. g. J. Schneiderju in dr. Unterforcherju kakor tudi sestri Dori Krammer za požrtvovalno strežbo in oskrbo.

Celovec, dne 14. aprila 1961.

JOHANN NOVAK, sin
v imenu vseh sorodnikov.

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in
damske klobuke

Frinzel

KLAGENFURT, Alter Platz 34

MODERNA MODNA OČALA

pri

H. Sekerka
AUGENOPTIKER

Klagenfurt, 10.-Oktober-Strasse (Prosenhof)

MÖBELHAUS
STADLER
KLAGENFURT

Theatergasse 4, Tel. 50-24

Fremdenzimmer
nicht nur preiswerter

sondern auch MODERNER und
INDIVIDUELLER als bisher

Wir besitzen größte Erfahrung im Einrichten und
Gestalten kompletter Pensionen

Pläne und Gestaltung bei Abschluß kostenlos

Besichtigung und Beratung jederzeit
unverbindlich

Zustellung frei Haus durch eigene Möbelautos

Weitgehende Zahlungserleichterungen

Najbolje kupite ure, nakit
in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Strokovna delavnica
za popravila

Blago, perilo

v veliki izbiri,
po ugodnih cenah

pri

L. Maurer

KLAGENFURT, Alter Platz 35

Najnovije kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinjske po-
trebčine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)